

Arbetslöshet

En studie av unga vuxna invandrarakademiker

Nahed Abdul Hamid

Högskolan i Halmstad

Sektionen för hälsa och samhälle

Magisterprogrammet i sociologi

D- uppsats 2010

Handledare: Åke Nilsén

Examinatorer: Marta Cuesta & Bo Isenberg

Förord

Många personer har bidragit till denna uppsats. Först och främst mina respondenter som har varit generösa och delat med sig av sina erfarenheter. De har tålmodigt låtit sig intervjuas om sina upplevelser av arbetslöshet. Utan er hade jag inte kunnat förverkliga denna uppsats!

Ove Svensson har bidragit med tips och idéer kring uppsatsskrivandet . Min handledare Åke Nilsén har varit till hjälp genom att dela med sig tankar och idéer och väglett mig genom uppsatsens olika delar. Han har också gett mig tips kring hanteringen av ämnet.

Ett stort tack till er alla!

Nahed A. Hamid

Abstract

Nahed A. Hamid (2010) *Arbetslöshet, unga vuxna invandrarakademiker*. Halmstad: Högskolan i Halmstad, Sektionen för hälsa och samhälle, Magisterprogrammet i sociologi.

The investigation is about young academician immigrants, who have studied engineering, economy, policy of economy, broadcast communication and business and IT management. The aim from this investigation is to look at the reasons that lead to the discrimination at the labor market, and investigate how the young academician immigrants deal with this discrimination. The main theories in this investigation are: *the ethnicity, the signal and filter, Exclusion/inclusion* and *Habitus*. The result I have reached when investigating the experience of the unemployed young graduated immigrants and the difficulties they face when getting involved or engaged in the Swedish labor market, because of discrimination and their ethnic background. Despite the fact that they don't come from Swedish origin, but they did study at Swedish national programs still, they are excluded from the labor market, because of prejudice. The young graduated immigrants feel that there a huge gap between them and the Swedish labor market. When searching for jobs some of the employers reject giving chances to those unemployed immigrants. So the only way for them was to build a social relationship with other immigrants who might help in a way and this might also lead to difficulties at the labor market.

Keywords: young immigrant's academic, unemployed, exclusion, included, labor market, discrimination, ethnic background, employer, prejudice and experience.

Abstrakt

Nahed A. Hamid (2010) Arbetslöshet, *unga vuxna invandrarakademiker*. Halmstad: Högskolan i Halmstad, Sektionen för hälsa och samhälle, Magisterprogrammet i sociologi.

Denna undersökning handlar om unga vuxna invandrarakademiker som har kandidatexamen inom olika inriktningar, som ingenjör, ekonomi, ekonomipolitik, mediekommunikation, och business and IT management. Syftet med uppsatsen är att undersöka hur diskrimineringen på arbetsmarknaden upplevs av unga arbetssökande invandrarakademiker och att undersöka vilka strategier de utvecklar för att hantera denna diskriminering. Teorierna berör relevanta ståndpunkter för arbetslöshet hos unga vuxna invandrarakademiker i denna studie. I teoriavsnittet lyfts *eticitet*, *signal* och *filterteorin*, *exkludering/inkludering* och *habitus*. Resultatet blir att arbetslösa unga vuxna invandrarakademiker har svårt att inkluderas på svensk arbetsmarknaden på grund av diskriminering, på grund av etnisk bakgrund. Trots att de arbetslösa unga vuxna invandrarakademiker har gått genom det svenska skolsystemet står det kvar ett hinder för dem att inkluderas på arbetsmarknaden på grund av fördomar. Det är deras berättelser om den ”osynliga muren” som skiljer dem från arbetsmarknaden som är uppsatsens empiri. Arbetsgivare kan hävda att arbetet är för okvalificerat för akademiker eller att de arbetssökande saknar arbetslivserfarenhet. Arbetsförmedlingens insatser verkar inte heller slå hål på muren. Det egna sociala nätverket innefattar inte kontakter som leder till arbete och en anställning. Utestängda från gemenskapen på arbetsmarknaden kan de unga vuxna invandrarakademiker berätta om hur de söker sig till andra invandrare i samma situation. De trivs med att dela sina upplevelser och känslor med dem.

Nyckelord: Unga vuxna, invandrarakademiker, arbetslösa, inkluderas, exkluderas, arbetsmarknad, diskriminering, etnisk bakgrund, arbetsgivare, fördomar, osynliga mur, arbetsförmedlingen, utestängda.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte och problemställning	3
2.1 Avgränsning	3
2.2 Disposition	3
Definition av teori.....	4
Etnicitet:	4
Signal- och filterteorin.....	4
Vi och de	4
Exkludering och inkludering	4
Habitus	4
3. Bakgrund.....	5
4. Tidigare forskning.....	7
4.1 Upplevelser av diskriminering	7
4.2 Invandrarakademikernas problem att inkluderas på arbetsmarknaden	8
4.3 Problematiken av diskriminering pga. etnicitet	9
4.4 Ungdomars svårighet att inkluderas på arbetsmarknaden.....	10
4.5 Hälsan påverkas av arbetslöshet hos unga vuxna akademiker	10
4.6 Upplevelsen av unga vuxna invandrarakademiker	11
4.7 Exkluderingen från arbetsmarknaden pga. Utländska bakgrunder	12
4.8 Upplevelser bland högutbildade arbetslösa akademiker skapar olika strategier	13
5. Metod	14
5.1 Hermeneutik.....	14
5.2 Förståelse	14
5.3 Val av metod.....	15
5.4 Kvalitativ metods för- respektive nackdelar	16

5.5 Urval av informanterna	17
5.6 Genomförande	18
5.7 Verifiering av data	19
5.8 Metod av reflektion.....	20
5.9 Fältanteckningar	20
5.10 Etik.....	21
6. Teori	22
6.1 Etnicitet	22
6.2 Signalteorin och filterteorin	24
6.3 Vi och dem.....	25
6.4 Exkludering/inkludering	26
6.5 Habitus.....	27
7. Resultat.....	29
7.1 Informanternas presentation.....	29
7.2 Upplevelse av arbetsmarknadens exkludering.....	30
7.3 Höga krav från arbetsmarknaden.....	31
7.4 Ett steg för arbete.....	32
7.5 Upplevelse av diskriminering	32
7.5 Upplevelse av fördomar	33
7.6 Olika strategier av arbetslöshetsupplevelse	34
7.7 Upplevelse pga. etniska bakgrunder	36
7.9 Upplevelse av gemensamma känslor	37
8. Analys	39
8.1 Upplevelse av arbetsmarknadens exkludering	39
8.2 Höga krav från arbetsmarknaden.....	41
8.4 Upplevelse av diskriminering	42
8.5 Upplevelser av fördomar.....	44

8.5 Olika strategier av arbetslöshetsupplevelse	45
8.7 Ett steg för arbete	48
8.8 Upplevelsen av gemensamma känslor	49
9. Avslutad reflektion	51
Vidare studier	53
10. Källförteckning	55
10.1 Elektroniska källor	55
11. Bilaga 1 Intervjuguide	57

1. Inledning

Denna studie uppmärksammar arbetslösheten bland akademiker med invandrabakgrund. Deras exkludering från svensk arbetsmarknad kan bero på en rad förhållanden. Tidigare forskning har pekat på språksvårigheter som en förklaring¹. Rapporten Integration 2002 menar dock att bristande språkkunskaper inte kan förklara invandrarnas situation på arbetsmarknaden: *Även om kunskaper i svenska är en viktig faktor, så kvarstår att goda kunskaper i svenska inte är tillräckligt för att utrikes födda ska ha samma chanser på arbetsmarknaden som infödda.*²

Farbod Rezania, expert i integrations- och mångfaldsfrågor, svenskt näringsliv skriver i artikeln *arbetslöshet är inget invandrarproblem*³ att det är helt fel att kategorisera individer utifrån etnicitet. Han menar då att arbetsmarknaden är ett exempel på sådan uppdelning. Rezania menar med uppdelningen att en individ ofta får höra ord som ”invandrararbetslöshet” eller ”svenskarbetslöshet”, vilket han tycker är ett problem i samhället. Han anser att det inte går att separera två grupper från samma fenomen, alltså arbetslöshet. Enligt Rezania hänvisar media och myndighet till att det finns hög arbetslöshet bland invandrare som är födda utanför Europa, det vill säga att problemet knyts ihop med vissa begrepp, till exempel diskriminering, fördomar eller invandrades kompetens. Vidare säger Rezania att det är viktigt att visa andelen arbetslösa bland invandrare. Han anser också att arbetslöshet inte är invandrarens problem. Han säger att naturligtvis finns fördomar och diskriminering som utgör ett hinder för invandrare att inkluderas på arbetsmarknaden.⁴

Mina informanter är unga vuxna akademiker med invandrabakgrund som är mellan 21 och 30 års ålder. De har kandidatexamen och kunskaper som borde vara efterfrågade på arbetsmarknaden. Informanterna är tre män och två kvinnor och är från länder utanför Europa. De är aktiva och ambitiösa arbetssökande som söker jobb på alla möjliga sätt. Det är deras upplevelser och erfarenheter som ligger till grund för denna uppsats.

¹ SOU (2005:56) s.279

² Ibid.

³ Rezania F. http://www.svensktnaringsliv.se/kommentaren/arbetslosheten-ar-inget-invandrarproblem_7013.html datum 2010-03-07.

⁴ Ibid.

Uppmärksamheten riktas i denna uppsats mot hur unga vuxna invandrarakademiker upplever situationen som exkluderade från arbetsmarknaden och hur de försöker hantera denna. Det övergripande syftet är att utifrån deras berättelser belysa exkluderingen och diskrimineringen på arbetsmarknaden och hur invandrarakademiker drabbas av arbetslöshet. Ökad kunskap om dessa förhållanden skulle för det svenska samhället kunna innebära att högutbildade invandrares kompetens kan tas tillvara i ökad omfattning, och för invandrare att de i ökad grad integreras i arbetslivet.

Teorin är relevant för studier av arbetslöshet hos unga vuxna invandrarakademiker. I teorin lyfts fram *etnicitet* där en minoritetsgrupp blir isolerad från samhället vilket också blir en gränsdragning mellan gruppen och andra. *Signal- och filterteorin* belyser utbildning som en kriterium för arbetsgivare där individen antingen blir inkluderad eller exkluderad på arbetsmarknaden. *Vi och de* är en slags särbehandling mot en grupp på grund av dess etniska bakgrund. *Exkludering/inkludering* kan illustreras genom att det finns två diskurser som kan leda till exkludering/inkludering: En svag grupp som har svårt att anpassa sig till samhället och en stark grupp som är stark genom att den kan dominera över samhället. *Habitus* är en slags handling som individen utför för att komma in på ett fält. Fältet blir individens vana.

Uppsatsens kvalitativa ansats gav mig möjlighet att vara ute på fältet och träffa mina informanter i deras miljö. Jag har strävat efter närhet till deras livssituation och inspirerats av hermeneutiken vid genomförande och analys av mina kvalitativa intervjuer.

Arbetslöshet är ett stort samhällsproblem, den innebär på samhällsnivå att arbetskraften inte tas tillvara och på individnivå att enskilda personer ställs utanför arbetslivets gemenskap. Det medför, enligt Bengt Furåker (2010), för den enskilde inte bara ett avbräck i ekonomin, utan även psykiska och sociala påfrestningar. Att stå utanför arbetslivet, menar Furåker, kan även innebära en stigmatisering eftersom ”arbetslinjen” eller normen att ha ett arbete betonas så starkt i det svenska samhället.⁵ På samhällsnivån framstår arbetslöshet bland högutbildade personer som särskilt problematiskt. Den kompetens som de fått genom åratals studier går därmed förlorad för arbetslivet.

⁵ Furåker B.(2010) s. 130 i Ted Goldberg (red.)

2. Syfte och problemställning

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur diskrimineringen på arbetsmarknaden upplevs av arbetssökande unga invandrarakademiker och att undersöka vilka strategier de utvecklar för att hantera denna diskriminering.

Problemet berör följande frågor:

- Hur upplever invandrarakademikern exkluderingen på arbetsmarknaden?
- Vad kan en exkludering från arbetsmarknaden leda till?
- Vilka strategier utvecklar invandrarakademikerna för att hantera diskrimineringen?

2.1 Avgränsning

Mitt problemområde lägger tonvikten på unga vuxna invandrarakademiker som har gått genom hela det svenska skolsystemet, alltså har utbildat sig i svenska högskolor/universitet. De har kandidatexamen inom olika inriktningar, som ingenjör, ekonom, ekonomipolitik mediekommunikation och business and IT management. Den berörda gruppen träffar svårigheter att inkluderas på svensk arbetsmarknad. Individer med invandrabakgrund med högre utbildning än så kommer inte att behandlas på grund av begränsningen. Arbetsgivare och arbetsförmedling kommer inte heller att behandlas.

2.2 Disposition

Uppsatsen inleds med kapitel 1 Inledning som för läsaren blir en port till rapporten om arbetslöshet hos invandrarakademiker. Därefter kommer i kapitel 2 syftet som talar om var fokus ligger i uppsatsen. Bakgrunden som följer i kapitel 3 är en historisk översikt över problematiken, alltså arbetslöshet hos unga vuxna invandrarakademiker. Därefter kommer i ett följande kapitel en redovisning av tidigare forskning om arbetslöshet hos invandrarakademiker. I kapitel 5 lyfts fram vilken typ av metod som använts för att skaffa material samt hur urvalet har baserats i studien, metoden berör också etiken. Det är viktigt att respondenterna skyddas och får veta om sina rättigheter. Validitet och reliabilitet berörs tydlighet om hur materialet behandlas. I kapitel 6 spelar teorin en viktig roll i studien för att kunna kopplas till analysen tillsammans med empirin och teorin som berör *etnicitet, signal och filterteorin, exkludering och inkludering och habitus*. Empirin som följer i kapitel 7 är den

delen som ger möjlighet till mina informanter att dela med sig av sina åsikter. Därefter kommer analysen i kapitel 8 som ger ett utrymme för att sammanfläta den relevanta teorin genom tolkning av materialet. Sist, i kapitel 9, kommer reflektionen. Där skriver jag om vad jag tycker och tänker kring problematiken. Uppsatsen avslutas med vidare tänkbara studier kring arbetslösheten.

Definition av teori

De centrala teorierna som jag använder mig av i Uppsatsen är etnicitet, signal- och filterteorin, ”vi” och ”de”, Exkludering och inkludering och Habitus.

Etnicitet:

Etnicitet innebär en sammanhållning av en grupp som tillhör samma kultur och de har samma symboler.⁶

Signal- och filterteorin

Signalteorin innebär att arbetsgivare är ute efter att lära känna individens förmåga i arbetet, alltså arbetsgivare sammanför produktionskapacitet och utbildning hos en individ.

Filterteorin lägger tonvikten på hur en individ kommer att klara av sin utbildning. Utbildning är av stor betydelse i filterteorin.⁷

Vi och de

En fördom byggs mellan ”vi” och ”de andra”, det vill säga att arbetsgivare har för avsikt att inse att invandrare inte kan bära en arbetsbelastning på grund av sin svaghet.⁸

Exkludering och inkludering

Enligt John Veit-Wilson i Byrnes bok anser att definitionen av exkludering/inkludering medför att det finns två attityder som kan relateras till vad som menas med exkludering/inkludering. Det vill säga att det finns en svag sida där individen blir exkluderad och en stark sida där individen blir inkluderad i samhället.⁹

Habitus

Habitus kan definieras som att en individ befinner sig i ett fält där han/hon sammanbinder sin förmåga och praktik.¹⁰

⁶ Olosson E. (2000), s. 12

⁷ Broomé P m. fl. (1996), s. 90f.

⁸ Ibid. s. 94

⁹ Byrne D. (2005) s. 4f.

¹⁰ Bourdieu P. (1999) s. 18

3. Bakgrund

I detta kapitel kommer jag att redovisa bakgrunden. Bakgrundsavsnittet uppmärksammar hur arbetslöshet hos unga vuxna invandrare hittills har varit. Det handlade om en ond cirkel. Antingen kunde invandrarungdomar hitta jobb och därmed bli inkluderade på arbetsmarknaden och i samhället. Den unge kunde känna självständighet, eller det kunde vara en svår period där den unge blev exkluderad från arbetsmarknaden och det innebar att individen blev på dåligt humör och därmed får en svag initiativförmåga att ta sig in i samhället. Exkluderingen förstörde individens liv när individen blev helt utanför arbetsmarknaden.

Cirka en och en halv miljon arbetsföra personer utvandrade till USA. Efter andra världskriget återvände många svenskar till Sverige. Under 1950 och 1960-talet behövde den svenska arbetsmarknaden arbetskraft och på grund av det invandrade personer från de nordiska länderna till Sverige. Under 1970- talet omfattar invandringen av andra grupper, till exempel flyktingar och deras anhöriga.¹¹

Invandrargruppen blev mest drabbad av arbetslöshet i slutet av 1970-talet. På 1980-talet blev läget lite bättre då invandrarungdomar i större grad erhöll arbete. I slutet av 1980-talet behövde arbetsmarknaden arbetskraften och det innebar att invandrarungdomar måste få chansen att inkluderas på arbetsmarknaden, men de blev exkluderade istället, trots arbetsmarknadens efterfrågan på arbetskraft. På 1990-talet drabbades invandrarungdomar mer av hög arbetslöshet än svenskfödda ungdomar. Invandrarungdomar drabbades av arbetslöshet och den förklarades som en katastrofal kris på 1990-talet. Arbetsförmedlingen började fundera över olika möjliga sätt för att flertalet invandrarungdomar skulle kunna söka hos dem. Arbetsförmedlingen försökte att hitta praktikjobb eller utbildning, en lösning för en kort period. Invandrarungdomar blev exkluderade från arbetsmarknaden i större utsträckning än svenskfödda. Ungdomars arbetslöshet kunde påverka invandrarungdomarnas hälsotillstånd.¹²

¹¹ Ågren C. & Ekström A. (2010) s.5

http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00020/Arbetsmarknad_och_in_20876a.pdf datum 2010 04

15

¹² Ekeberg m. fl. (1995) s. 35

På 1990- talet drabbades invandrare mest av alla grupper i samhället av att bli exkluderade på svensk arbetsmarknad. Anledningen var den etniska bakgrunden. Arbetslösheten varierade hos olika invandrargrupper och det berodde på invandrares ursprungsländer som också spelade stor roll i det svenska arbetslivet och samhället. Å andra sidan fanns det ett problem att invandrarungdomar hade svårt att konkurrera med svenskfödda på arbetsmarknaden. Människor som kom utanför Europa var den grupp som var mest drabbad av hög arbetslöshet och då speciellt invandrarungdomar.¹³

Att ungdomar drabbades av lång tids arbetslöshet berodde enligt Gullberg ofta på föräldrars bakgrund. Den ansågs vara en del av problemet. Alltså drabbades ungdomar av arbetslöshet. Med andra ord hade ungdomar med högutbildade föräldrar mindre risk att stå i den långa arbetslöshetskön, medan ungdomar som hade föräldrar som också var arbetslösa eller fick socialbidrag löpte stor risk att vara arbetslösa under längre tid. De som hade bättre levnadsstandard på grund av sina föräldrar kunde ha bättre möjlighet att välja en utbildning för att sedan kunna inkluderas på arbetsmarknaden. Det betydde att ungdomarna kom att befinna sig i långtidsarbetslöshet, trots de två nämnda typerna av ungdomsbakgrund.¹⁴

Under 1990-talet blev det en krisperiod hos invandrarungdomar. Arbetslöshet började öka och strömma in i invandrarungdomars liv. När arbetslösheten växte hos dem började de ta kontakt med arbetsförmedlingen för att få någon slags hjälp, till exempel ersättning medan de är arbetslösa. Arbetslöshet vållar en kris bland invandrarungdomar, vilka känner sig som samhällets underklass.

Arbetslöshet ledde också till att det blev ett avstånd mellan arbetsmarknaden och invandrarungdomar. Det fanns vissa invandrarungdomar som var inkluderade och andra som var exkluderade på arbetsmarknaden. Gruppen som hade svårt att inkluderas på arbetsmarknaden hade en brist på ersättningsstöd. Praktiken kunde vara en metod som gav möjlighet för invandrarungdomar som hamnade mellan barndomen och vuxenlivet att få erfarenhet under arbetslösheten. Det fanns vissa invandrarungdomar som behövde mer specifikt stöd för att kunna inkluderas på arbetsmarknaden. Stödet kunde vara att få längre utbildning.¹⁵

¹³ Rantakesiu, U. (2002) s. 30

¹⁴ Gullberg A. (1999) s. 14

¹⁵ Ibid. s. 17 f.

4. Tidigare forskning

Av tidigare forskning framgår att personer med utländsk bakgrund ofta upplever svårigheter att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Flera undersökningar pekar på den förlust det svenska samhället gör när de går miste om högutbildad arbetskraft. Svårigheten att etablera sig på arbetsmarknaden kvarstår även om utbildningen skett i Sverige. Fingerade ansökningar med utländska (arabiska) namn visar en diskriminering av arbetssökande redan på grund av deras namn. Invandrare använder sig därför ofta av kontakter för att komma in på arbetsmarknaden. Kapitlet är uppdelat i olika avsnitt som visar hur tidigare studier bearbetat problemet med arbetslösheten hos invandrarakademiker: *upplevelse av diskriminering, invandrarakademikernas problem att inkluderas på arbetsmarknaden, problematiken av diskriminering pga. Etnicitet, ungdomars svårigheter att inkluderas på arbetsmarknaden, hälsan påverkas av arbetslöshet hos ung vuxna akademiker, upplevelsen av unga vuxna invandrarakademiker, exkludering från arbetsmarknaden pga. Utländska bakgrunder och upplevelser bland högutbildade arbetslösa akademiker skapar olika strategier.*

4.1 Upplevelser av diskriminering

PRV:s rapport visar att högutbildade invandrare känner sig deprimerande när de kontaktar arbetsförmedlingen för att söka jobb efter sin utbildning. Många invandrare som gick in i studien anser att arbetsförmedlingen inte tar hänsyn till deras utbildning eller den kompetens de redan har.¹⁶

Åke Daun är professor i folklivsforskning, och kan läsa i artikeln ”Arbetsgivaren diffus oro inför främling” (1998). Det finns fyra punkter som gör att invandrade akademiker har det svårt att få jobb på den svenska arbetsmarknaden:

1. *De intellektuella yrkenas högre grad av självständighet, att de alltså inte styrs av detaljerade arbetsbeskrivning, vilket även innebär ett relativt självständigt utformat samarbete med andra anställda.*
2. *Anställningstryggheten, vilken förutsätter en långtgående möjlighet för arbetsgivaren att i förväg bedöma vederbörande insatser och även förutse den sociala rollen på arbetsplatsen.*

¹⁶ Brune Y. (1993) s. 35

3. *Den svenska homogena kulturen, vilken har vissa konsekvenser för svenskars relationer till främlingar: en stark upplevelse av invandrarens främlingskap.*
4. *Svenskars allmänna attityder till invandrare, i synnerhet från länder utanför Nordeuropa och Nordamerika, vilka attityder härrör från inställningar till dessa andra länder.*¹⁷

Daun visar att högutbildade invandrare som kommer från tredje världen ofta träffar på ett hinder på arbetsmarknaden, till exempel civilingenjörer.¹⁸

4.2 Invandrarakademikernas problem att inkluderas på arbetsmarknaden

Andreas Bokus (1989) gjorde en studie genom att följa invandrarakademiker i deras sökande. Bokus anser att anställningen ändras efterhand det vill säga att arbetsgivare ändrar på villkoren och det stämmer inte med vad de skriver i tjänstannonsen. Det är till den sökandes nackdel att vara invandrarakademiker. Vidare säger Bokus att arbetsgivare fokuserar på svenska namn som står på referenslistan och det innebär att invandrarakademiker som söker får tillbaka sina meriter med oöppnade anställningshandlingar. När en invandrarakademiker ringer för att söka jobb så får han/hon svar att någon redan har fått tjänsten, fastän tjänsten fortfarande är ledig. Bokus poängterar att invandrare drabbas av andra villkor i sitt sökande än svenskfödda på grund av att invandrare söker på ett formellt sätt. Samhället fungerar då formellt rättvist på grund av att invandrarakademiker söker på det formella sättet. När deras sätt att söka inte fungerar upplever invandrarakademiker sig som nerklassade och diskriminerade. De flesta invandrarakademiker ger upp att söka jobb på sina meriter på grund av diskriminering. Bokus visar ett exempel där han följde en nyexaminerad civilekonom, ”Filip”. Filip försökte att ändra på sitt sätt att söka genom att inte göra det via annonser. Istället sökte han jobb via kontakter med personer han känner och på det sättet fick han jobb. Bokus kommer fram till att invandrarakademiker måste lägga fokus på kontakter eftersom individen kan lyckas hitta jobb. Bokus anser att invandrarstudenter måste knyta kontakter med sina klasskamrater för att inte känna sig isolerade och när jobb kommer så hjälper de varandra antingen om det är obligatorisk praktik som ingår i programmet eller när individen bli färdig med sin examen.¹⁹

¹⁷ Ibid. s.38 f.

¹⁸ Ibid. s. 40

¹⁹ Ibid. s. 27 f.

4.3 Problematiken av diskriminering pga. etnicitet

En studie som gjorts av Mahmoud Arai, Lena Nekby och Moa Busell använder två experiment som utförts mellan mars och oktober 2007. Det första experimentet är då att forskarna skickar ansökningar med personliga brev till den så kallade platsbanken. Den är en speciell hemsida där det finns en lista på alla lediga jobb.

CV-ansökningarna postas med både svenska och arabiska namn för att se vilka namn som kommer att accepteras. Undersökningens yrken är bland annat lektorer, ekonomer, dataspecialister och chaufförer. Forskarna har tagit hänsyn till arbetslivserfarenhet, ålder och utbildning. Forskarna tänker på annonsens krav. Det andra experimentet gör detsamma som första experimentet men skillnaden är att de sökande med arabiska namn har högre arbetslivserfarenhet än sökande med svenska namn.

Slutresultatet blir att i 283 CV med båda könen till de olika yrkesval som (dataspecialister, lektor, ekonomer och bilister) märker forskarna att det finns ett gap mellan svenska namn och arabiska namn bland båda könen. Arbetsgivare väljer alltså det svenska namnet. De anser att det har inte har någon betydelse med manligt respektive kvinnligt namn med invandrarbakgrund. Forskarna lägger märke till att det finns en stor diskriminering där arbetsgivare går igenom namn även om sökande med arabiska namn har längre arbetslivserfarenhet. Den stora etniska responsen är hos manliga bilister sökande. Forskarna noterar att responsen räknas negativ.²⁰

En annan svensk studie visar att namn har stor betydelse när en utlandsfödd individ söker jobb på den svenska arbetsmarknaden. Resultatet som forskaren noterar gäller 1990-talet. Undersökningen gör ett slumpmässigt urval genom att fråga arbetslösa med invandrarbakgrund hur stor roll de anser att hudfärg hårfärg och namn har när de söker ett jobb på svenska arbetsmarknaden. Svaren blir då att en del av intervjupersonerna anser att *namn* har stor betydelse, och en annan del av intervjupersonerna anser att det är svårt att inkluderas på den svenska arbetsmarknaden för att de behandlas utifrån sin *utländska bakgrund*.²¹

²⁰ Arai M. m. fl. (2008:2) s. 10 ff. http://www.su.se/content/1/c6/01/18/05/SULCIS_2008_2.pdf datum 2010 03 17

²¹ Arai M. m.fl. (2006) s. 11 <http://people.su.se/~ma/namepaperswedish.pdf> datum 2010 02 03

4.4 Ungdomars svårighet att inkluderas på arbetsmarknaden

Lena Schröder och Roger Vilhelmsson skrev i artikeln ”Sverigespecifikt”, att humankapitel och ungdomars etablering på arbetsmarknaden (1998) att ungdomar med utländsk bakgrund har svårt att inkluderas på arbetsmarknaden. Ungdomarna löper stor risk att bli arbetslösa. Författarna önskar att invandrare bör inkluderas på lika villkor såsom en svenskfödd på arbetsmarknaden. Schröder och Vilhelmsson anser att det fortfarande är oacceptabelt att ungdomar med invandrabakgrund födda i Sverige blir exkluderade på arbetsmarknaden trots att de har studerat i det svenska systemet. Det finns skillnad på utbildningsnivå, bostadsort och familjbakgrund. Vidare anser författarna att kunskaper i svenska språket har stor betydelse för att kunna inkluderas på arbetsmarknaden. På arbetsmarknaden finns den uppdelningen på grund av etnicitet och diskriminering som drabbar unga invandrare från att inkluderas på arbetsmarknaden, säger författarna.²² Katarina Mattsson anser att det är viktigt att satsa på *svenskhets* för att ge en chans för ungdomar med invandrabakgrund att etablera sig på arbetsmarknaden. På det viset skulle arbetslöshet minska för ungdomarna. Vidare poängterar Mattsson att *De andra har en plats i det moderna arbetslivet, under förutsättning att det blir svenskar.*²³ Hon menar då att det är viktigt att ingå i så kallad svenskhet för att ge möjlighet för ungdomar med invandrabakgrund att integreras på svenska arbetsmarknaden och i samhället.²⁴

4.5 Hälsan påverkas av arbetslöshet hos unga vuxna akademiker

En avhandling som syftar mot arbetslösas hälsa berör bland annat *Att studera ungdomars erfarenheter av negativa attityder på grund av att de är arbetslösa samt att undersöka relationen mellan graden av skamgörande erfarenheter och psykiska ohälsa.*²⁵ Boken visar att psykisk ohälsa och ångestkänsla hos den arbetslösa individen spelar stor roll. En studie gjordes i sex kommuner för att ta reda på detta. Resultatet visar att psykisk ohälsa hos arbetslösa individer kan ge en sämre effekt vad gäller den fysiska hälsa, med andra ord orkar individen inte fortsätta ett vanligt liv.²⁶

²² SOU (2005:56) s.274 f.

²³ Ibid.s.275

²⁴ Ibid. s. 275

²⁵ Rantakeisu U. (2002) s. 11

²⁶ Ibid. s 33

4.6 Upplevelsen av unga vuxna invandrarakademiker

Unga vuxna akademiker har en tanke bakom att utbildningen kommer att förbättra deras livssituation så att de blir inkluderade på svenska arbetsmarknaden och inte kommer att hamna i arbetslöshet. Det uppstår dock ett hinder för dem som kan bero på låg- respektive högkonjunkturen vilket mest drabbar unga vuxna invandrarakademiker som är nyexaminerande. Konkurrensen spelar också stor roll vilket innebär en anledning att nyexaminerade blir utanför arbetsmarknaden. Ungdomar som har det svårt att konkurrera med andra är de som saknar arbetslivserfarenhet. Därför är det svårt för dem att få ett jobb. Arbetslöshetsökningen blir större jämfört med det antal unga vuxna som nyligen inkluderats på arbetsmarknaden. I juli 2003 var andelen arbetssökande och deltagande av undersökningen blir mycket högt, det vill säga cirka 7-8 % och juli 2004 var det cirka 7-7 %.

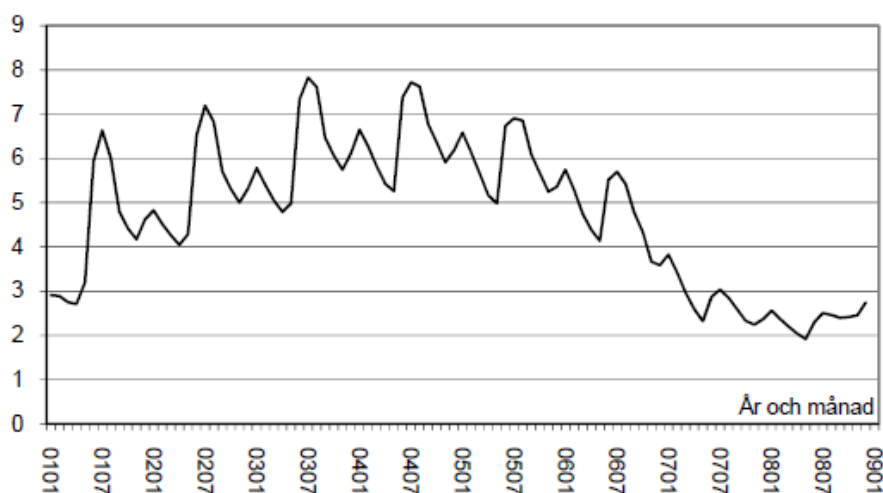
Antalet arbetslösa blir väldigt högt under sommaren hos nyexaminerande. På grund av att arbetslöshet stiger under sommaren medan under april och maj minskar antal arbetssökande.

Arbetsgivare tar det tillfälligt att anställa akademiker under sina kompetenser eller utanför för att arbetsgivaren är medveten om att denna akademiker kan sköta det traditionella arbetet vilket är under akademikers nivå. Studien visar att akademiker som har extra utbildning kan klara arbetet på ett bra sätt och arbetsgivare kan dra nytta av de akademikerna med de extra kompetenser de bär med sig. Nyexaminerade har ett problem om hur hon/han ska kunna försörja sig och nyexaminerande hittar lika vägar för att de misslyckas att inkluderas på arbetsmarknaden därför för den hjälp och stöd från sina föräldrar, släktingar eller vänner. Det finns ytterligare ett alternativ är att individen kan handla på kredit, ta lån eller söker ett försörjningsstöd. Diagram 1 visar det antal arbetssökande och medverkande i programmet (vid arbetsförmedlingen). Dessa är minst än 30 år och har en högskolutbildningen. Det visa dessutom andelen och antalet som motsvarar utbildning och ålder i befolkning.²⁷

²⁷Wennström O. (2009) s.3 ff.

http://www.saco.se/upload/Dokumentarkiv/Skrifter/2009_Unga_akademikers%20arbetsloshet.pdf datum 2010

Diagram 1: Andelen arbetsökande eller i program av befolkningen, yngre än 30 år med minst två eftergymnasial utbildning, i procent



Not/Källa: Andelen arbetsökande eller i program bygger på månadsuppgifter från Arbetsförmedlingen. Antal personer i befolkningen bygger på årsgenomsnitt från SCB, AKU.

4.7 Exkluderingen från arbetsmarknaden pga. Utländska bakgrunder

Rapporten studerar individer som är arbetslösa och studien visar att arbetslösa som är mellan 16 och 64 år är den arbetskraft som förväntas att inkluderas på arbetsmarknaden. Den stora gruppen som är arbetslösa är studenter eller nyexaminerande enligt RAMS.²⁸ Statistiken visar att 18 % hos infödda är arbetslösa medan de utrikes födda representerar hög arbetslöshet beroende på vilket land de kommer ifrån. Utrikes födda blir mest exkluderade från den svenska arbetsmarknaden. Rapporten hänvisar att akademiker som kommer från Nordamerika, Oceanen och inom Europa är de mest högtbildade medan akademiker som kommer från Asien ligger på en lägre nivå. Utbildningen är en viktig faktor för invandrare. Invandrare tänker studera vidare för att de ska kunna inkluderas på arbetsmarknaden. Därför visar studien i den föreliggande rapporten att utbildningsnivån stiger kraftig under de senaste åren när det gäller att kunna nå arbetsmarknadens behov. Studien visar att inrikes födda har

²⁸Ågren C. & Ekström A. (2010) s. 32, RAMS står för *Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik*

http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00020/Arbetsmarknad_och_in_20876a.pdf datum 2010 04

högre utbildningsnivå än de utrikes födda. Det finns vissa grupper från Asien som är högutbildade. Grupperna som är högutbildade kommer från Kina, Indien och Iran.²⁹

4.8 Upplevelser bland högutbildade arbetslösa akademiker skapar olika strategier

Jonas Malmberg är journalist. Han skriver i sin artikel *Brain-drain* (2006), att forskarna anser högutbildade invandrare i Sverige kommer att flytta utomlands på grund av att jobb chanser minskar. Han hänvisar till ett par exempel på högutbildade som är arbetslösa. En sådan är Simert Beraki som kom från Eritrea när hon var 2 år gammal. Hon har gått i svensk skola och bestämde sig att fortsätta studien. Nu har hon ett år kvar till sin doktorsavhandling i neurovetenskap vid Karolinska institutet(KI). Beraki kommer att flytta till USA där hon kommer att arbeta med sin forskarstjänst, hon säger *Ja är en del av det svenska samhället. Jag vill leva och försörja mig här. Men det är omöjligt om jag samtidigt vill ha ett jobb som motsvarar min kompetens.*³⁰

Forskarna i Malmbergs nämnda artikel hänvisar till en annan invandrarakademiker från Iran, Ghazal Zaboli, också uppväxt i Sverige och har gått i den svenska skolan. Hon har utbildat sig till kemist vid KI. Zaboli sökte jobb på arbetsmedlingen och där blev hon arg på grund av att hon behandlades illa av personalen. Zaboli säger: *Förra veckan var jag och skrev in mig på arbetsförmedlingen. Jag var chockad över hur de behandlade mig där. Jag var tvungen att påminna mig själv om att jag faktiskt är disputerad doktor.*³¹

²⁹ Ågren C. & Ekström A. (2010) s.5

http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00020/Arbetsmarknad_och_in_20876a.pdf s.19 ff. datum 2010 04 15

³⁰ Malmberg J. (2006), *Brain drain* http://www.va.se/magasinet/2006/45/brain_drain/ datum 2010 02 23

³¹ Ibid.

5. Metod

I detta kapitel kommer jag att presentera hur jag går tillväga i min undersökning. Det är viktigt att utgå från ett visst mönster som underlättar arbetets gång. Jag försöker att hålla mig till en hermeneutik modell för att denna förklarar studien genom att jag som forskare redan har en uppfattning om problematiken. Med andra ord utgår jag från en strategi för att utföra min undersökning. Att avgränsa problemområdet är viktigt för att kunna fokusera och fördjupa mig mer i själva problemet hos just de unga vuxna invandrade akademiker. I undersökningen går jag igenom etiken med mina informanter för att det är mycket viktigt för dem att kunna bli informerade om etiken. Naturligtvis använder jag mig av en kvalitativ metod för att denna metod hjälper mig att studera informanternas närmiljö. Det är också intressant om någon annan kan ha nytta av min undersökning.

5.1 Hermeneutik

Hermeneutikens utgångspunkt är att en del relaterar till en helhet. Alltså förståelsen handlar om helheten av bilden, det vill i detta fall arbetslöshet. Den hermeneutiska cirkeln är en kedja där alla delarna hör ihop och bildar en helhet. Hermeneutiken grundas på informantens förståelse av sin upplevelse. Det betyder att jag kommer att uppleva informanternas känslor kring vad arbetslösheten innebär för dem. Känslorna hos informanterna påverkade dem. Att intervjua en informant är en del av den helheten som jag vill få fram för att bilda en förståelse kring arbetslösheten bland unga vuxna invandrarakademiker.³²

5.2 Förståelse

Husserl utgår från tre tankar. Den första är att kunskapen måste vara naturlig, det vill säga att kunskapen finns. Det är utmärkande att Heidegger ser verklighetsbegreppet som kommer att avslöja denna kunskap till en princip om överensstämmelse mellan verklighet och det som sägs. Det innebär att i min studie kommer att avslöja ett fenomen som berör informanternas upplevelse av arbetslösheten. Husserl menar att när en individ säger något betyder det att individen säger något som redan finns. Husserl avser att det är viktigt att se ett fenomen i sitt sammanhang och att hermeneutiken kan ses som en historisk process. Den andra tanken innebär för Husserl att upplevelsen är en förutsättning för kunskap. Internationalitet, som är en tredje tanken hos Husserl, betyder här känslöstämningar och "tyst kunskap". Det handlar

³² Alvesson M.& Skölderberg K.(2008) s. 193

om en handlingskunskap och det betyder att subjektet och objektet skapas. Vidare anser Alvesson att det primära gäller kunskapen och det sekundära handlar om subjektet och objektet. Vad författaren vill förmedla till oss är att med hjälp av förståelsen, alltså genom tankar, idéer och kunskap får individen en bättre självförståelse.

Min förståelse av arbetslöshet underlättar för mig att genomföra min undersökning på ett smidigt sätt. När en intervjuperson talar om för mig om själva problematiken försöker jag att förstå honom/henne. Förståelsen är en utgångspunkt i vårt liv för att kunna uppfatta vad som sker runt om oss. Med denna utgångspunkt kan jag börja leta efter vad intervjupersonen är intresserad av. Individen befinner sig i tid och rum, där människan är knuten till en kedja av olika uppfattningar. Med andra ord är kedjan individens värld. Förståelsen hjälper individen som befinner sig i mitten av sin värld. Upplevelsen av arbetslöshet hos unga vuxna invandrarakademiker ger en förståelse om deras exkludering på arbetsmarknaden. Det betyder att jag fokuserar på subjektet. Subjektet menar jag här mina informanter. Mitt syfte blir då att få mer fördjupad förståelse, tankar och idéer av informanternas upplevelse av arbetslöshet. Genom deras upplevelse försöker jag att förstå de arbetslösas tankar och tillstånd så som de upplever.³³

5.3 Val av metod

Det är viktigt att bestämma sig för vilken metod som passar bäst för att kunna utföra ett bra och meningsfullt arbete. Att välja rätt metod kan innebära en rikedom grundat på arbetets resultat. Metoden kan hjälpa mig att gå tillväga på rätt sätt beroende på vad jag är ute efter. En sådan kan ge mig en chans att kunna närma mina informanter för att studera dem vilket ökar möjligheten att utvidga tankarna och idéerna hos en informant. Med hjälp av en kvalitativ metod kan jag också uppnå mitt syfte vad gäller upplevelsen hos invandrarakademiker som är arbetslösa. I den valda metoden finns både negativa och positiva sidor som jag förklarar nedan. Hur upplever invandrarakademikern exkluderingen på arbetsmarknaden? Vad kan en exkludering från arbetsmarknaden leda till? Vilka strategier utvecklar invandrarakademikerna för att hantera diskrimineringen? Dessa frågeställningar kan jag bygga mitt syfte på med hjälp av en kvalitativ metod.

³³ Ibid. s. 242 ff.

5.4 Kvalitativ metods för- respektive nackdelar

Min undersökning vilar på intervjuer alltså en kvalitativ metod. Jag tror att undersökningen blir meningsfull genom att använda mig av en kvalitativ metod. Jag känner mig nära mina informanter och jag kan lägga märke till deras miljö under undersökningen. Med andra ord kan jag få relevanta data med hjälp av den ovan nämnda metod. *Kvalitativ forskning är ett samlingsnamn för en rad olika typer av samhällsforskning som bygger på en mängd olika discipliner som sociologi, socialantropologi och socialpsykologi.*³⁴

Fördelen är att intervjuer ger mer detaljerande data genom att följa frågor på ett tydligt sätt. Ämnet blir lätt att utforska för att få mer förståelse kring det. Forskaren får viktiga kunskaper och information från informanten. Intervjuer producerar data genom att få informanternas idéer, åsikter och prioriteringar. Informanterna kan utveckla sina tankar under intervjun, informanten kan visa som vad menas med just vissa synpunkter och informanter kan hänvisa till de centrala faktorerna. Intervjun kan göra det möjligt att ändra och utveckla inriktningar under arbetets gång. När informanten kommer på en bestämd tid och plats ökar svarsfrekvensen. Med hjälp av direkt kontakt kan forskaren samla in data på ett mer relevant sätt än att göra intervjun via Internet där stora risker finns på grund av att rösten inte kommer att höras. Intervjun kan ge erfarenhet till informanten, det vill säga att individen behöver tala om sina idéer och tankar gentemot en annan lyssnande person. Detta är en sorts behandling av informanten.³⁵

Nackdelen är att forskaren har en begränsad tid för utskriften och kodning av data ska vara klar. Arbete måste göras så fort forskaren får in materialet. Under intervjun har jag en känsla av att informanten kommer att påverkas av forskaren genom att informanten kommer att säga något som inte stämmer i verkligheten. Nackdelen som ensam person är att det inte är lätt att ställa frågor och antecknar samtidigt. Bandspelaren kan vara ett hinder att utföra intervjun på grund av informanten inte accepterar att spela in sin intervju via bandspelaren. Intervjuer kan vara sköna och trevliga men det finns en tendens att kränka informantens personlighet.³⁶

³⁴ Denscombe M. (2000), s.243

³⁵ Denscombe M. (2009), s. 267ff.

³⁶ Ibid. s. 268 f.

5.5 Urval av informanterna

Urvalet av intervjupersoner är unga vuxna invandrarakademiker. Min utvalda grupp är nyexaminerande invandrare. Urvalet av gruppen sker via personliga kontakter, det vill säga min kusin som är den ledande personen att hitta arbetslösa invandrarakademiker. Gruppen blir utvald på grund av jag söker en viss akademisk nivå, alltså unga vuxna invandrarakademiker som uppnår sin kandidatexamen och är mellan 21 och 30 års ålder. Informanterna är två kvinnor och tre män som bildar gruppen av unga vuxna invandrarakademiker. Av de utvalda informanterna är tre från Libanon och två är från Iran. Urvalet av mina informanter betyder att jag vill avgränsa en viss akademisk nivå annars blir arbetet för stort. Gruppen som blir utvald går i det svenska skolsystemet och är från Asien. Fokus ligger på hur invandrarakademikern upplever exkluderingen på arbetsmarknaden? Vad kan en exkludering från arbetsmarknaden leda till? Vilka strategier utvecklar invandrarakademikerna för att hantera diskrimineringen? Enligt Becker kan forskningsarbete vara svårt när en forskare inte kan begränsa arbetsområdet. Urvalet av mina informanter är betydelsefullt på så sätt att det genom att undersöka en utvald grupp kan belysa arbetslösheten genom denna grupp. Forskaren inom ett visst vetenskapligt område studerar några exempel som kommer att underlätta hans/hennes forskning och på det viset får forskaren in bra resultat som kan vara bra att ha med i studien. Becker lyfter fram exemplet om *Vita huset* och säger att *Vita huset* är inte bara en byggnad utan forskaren menar begreppet *Vita huset*, presidenten och hela administrationen. När jag hänvisar till unga vuxna invandrarakademiker menar jag att invandrargrupper i olika nivåer också drabbas av arbetslösheten. Urvalet innebär att fokusera på en speciell punkt och den kan vara en del av en organisation eller en population. Det är vad som händer i min studie när jag intervjuar en informant som man ser bilden tydlig vad ordet *arbetslöshet* innebär. Arbetsförmedlingen tar jag inte upp som en utvald grupp eftersom studien handlar om upplevelse av arbetslösa unga vuxna invandrarakademiker. I den bemärkelsen får jag fram arbetsförmedlingen som en aktör i informanternas upplevelse av diskrimineringen. Det blir en helhetsförståelse hos andra arbetslösa. En forskare kommer att tolka och analysera helheten av denna studerande organisation eller population.³⁷

³⁷ Becker H. S. (2008) s.78

5.6 Genomförande

Redan innan jag kontaktar och träffar mina informanter börjar jag formulera frågorna som ett redskap till undersökningen. Intervjun inleder med bakgrundfrågor för att informanten ska kunna slappna av, till exempel namn, utbildning och ursprungsland och så vidare. Därefter följde frågorna om det studerade problemet, till exempel arbetsmarknaden som talar om vilka strategier informanter kunde använda sig av, arbetsförmedlingens stöd och om det finns höga krav på arbetsmarknadens idag. Avslutningsvis fortsätter intervjun med sociala nätverk som kan vara antingen med samma etniska grupper eller att bli isolerade från andra sociala nätverk i samhället vilket underlättar den spänning informanterna upplever. Med hjälp av intervjuguiden visas en koppling till syftet och problemformuleringen som handlar om att undersöka hur diskrimineringen på arbetsmarknaden upplevs av arbetssökande unga invandrarakademiker och att undersöka vilka strategier de utvecklar för att hantera denna diskriminering.

Det är svårt att hitta arbetslösa informanter på grund av att arbetslösa individer inte vill avslöja sin situation men med hjälp av min kusin som bor i Jönköping som är arbetslös ung vuxen akademiker med invandrarbakgrund kan jag kontakta andra arbetslösa invandrarakademiker. Jag förklarar problemområdet för kusinen och han tycker att det är intressant. Jag informerar också andra informanter om vad undersökningen handlade om. Fyra informanter är från Jönköping och en informant är från Halmstad. Jag får veta att en av mina informanter ska iväg någonstans. Då bestämmer jag mig för att åka dit för att intervjua informanterna. Det är snöoväder och det är svårt att åka men min vilja och mitt intresse att intervjua och undersöka problematiken hindrar mig inte att åka i snöovädret. Jag bestämmer mig för att dela tiderna mellan informanterna för att kunna ha möjlighet att lära känna varje informant för sig. Informanterna är tre män och två kvinnor från Asien, alltså utanför den europeiska länderna. Tre informanter är från Libanon, och två informanter är från Iran. Intervjuerna går smidigt för att jag och informanten är väl förberedda för intervjun. Det som också går bra med uppdelningen av informanterna är att man har ju tid att låta sin informant berätta om sin upplevelse av arbetslöshet. Att komma i god tid är också ett extra plus med den lyckade intervjun. Jag frågar samma frågor till alla informanterna. Intervjun tar mellan 40 och 55 minuter beroende på det svar informanten ger. Under intervjun känner jag att jag styr över situationen och på det viset har jag möjligheten att ställa mina frågor på ett för mig bekvämt sätt. Däremot är uppenbarligen informanternas förväntan att tala om sin upplevelse, alltså arbetslösheten. När jag transkriberar intervjuerna får jag en helbild av informanternas

problematik. Resultatet blir då en mer fördjupad förståelse för de arbetslösa informanterna. I slutet av varje intervju frågar jag om informanten önskar att tillägga eller kommentera något. Jag börjar anteckna under tiden som bandspelaren är igång för att kunna säkra mitt material i fall det ska hända något med bandspelaren under intervjun. Miljön hjälper mig att utföra intervjun på ett smidigt och bra sätt. Alltså har vi gott om tid till informanten att kunna uttrycka sig om sin arbetslöshetsupplevelse. När jag blir färdig med mina intervjuer börjar jag lyssna på banden flera gånger för att inte missa något viktigt för studien. Att söka efter tidigare forskning är inte svårt, för att jag hittar massor med tidigare forskning som berör problemområdet. Det handlar om att fokusera på ett material som jag vill begränsa mig till. Det vill säga just unga vuxna invandrarakademiker. Litteraturen är tillämplig vad gäller *etnicitet, signalfilterteorin, exkludering/inkludering och habitus*. Jag menar att det inte var svårt att hitta litteraturen när jag väl bestämt mig för vilken typ av litteratur som är tillämplig för mitt problemområde.

5.7 Verifiering av data

Forskaren ska försöka i sin forskning att resultat som han/hon kommer fram till är pålitliga och korrekta. Därför är det viktigt att data är pålitliga och det gäller både kvantitativa och kvalitativa metoder säger Silverman.³⁸

1. Reliabilitet: Jag förväntar mig att studien ger mig mer data för att intervjupersoner säger nästan lika kring samma fråga. Den handlar om en ren reliabilitetskontroll och det innebär att forskaren bör lyssna på två personer som säger samma sak oberoende av varandra. Reliabilitetskontroll uppkommer när forskaren försöker att skriva ner den inspelade intervjun noggrant. Forskaren kommer då att hitta större eller mindre skillnader mellan två intervjuade personer.³⁹

2. Validitet: Mina frågor är utgångspunkten för mitt arbete. Det är viktigt att följa en mall för att kunna lyckas med studien. I validitet är det viktigt att ta hänsyn till att data ska vara mer noggranna och exakta. Det betyder att koppling till forskningsfrågor är huvudpunkten i validitet. Forskaren kan tänka på två relevanta aspekter nämligen att data ska fördelas på rätt sätt.

³⁸ Denscombe M.(2009) s. 378

³⁹ Kvale S. & Brinkmann S. (2009) s. 200

3. Generaliserbarhet: Med tanke på att denna uppsats kommer att få en rik information och tolkning så tycker jag att studien kan vara till hjälp för andra som ett underlag till deras arbete. Det betyder att ge chans att praktisera forskningsfynd på andra händelser. Det vill säga att forskningsfynden kan förklara en liknande studie på allmän och universell nivå än att hålla sig till ett unikt fall som forskaren studerat. En kvalitativ forskning har svårt att bedöma utifrån dessa kriterier att de är påtagliga. Anledningen är att det inte går att upprepa samma forskning som naturvetenskapen repeterar sitt experiment. Det finns olika orsaker som vållar detta hinder. Till exempel går det inte att avbilda social struktur, för att samhället förändras hela tiden.⁴⁰

5.8 Metod av reflektion

Jag kommer att beskriva i detta avsnitt hur jag använder mig av metoden. Hermeneutiken ses som en metod som belyser förståelse, i detta fall informanternas upplevelse vad gäller arbetslöshet hos unga vuxna invandrarakademiker. I avsnittet försöker jag att lyfta fram relevanta punkter i studien, till exempel fördomar, diskriminering, etnicitet och sociala nätverk. Hermeneutiken stärker analysen genom att ge möjlighet att förstå informanternas problematik kring arbetslöshet. Förståelsen stärker uppfattningen om unga vuxna arbetslösa invandrarakademiker. Förståelsen är också en slags identifiering vad gäller upplevelsen av arbetslöshet.

5.9 Fältanteckningar

I undersökningen blir det lättare för mig att skriva ner informationen från mina informanter så att jag inte glömmer vad jag observerat eller fått en tanke/idé om. Detta kan stärka min undersökning. Forskaren ska vara medveten om att anteckna så fort som möjligt för att inte mista ett tillfälle under arbetets gång. Man måste ta hänsyn till att fältforskaren utarbetar ett tillvägagångssätt som ger honom/henne möjlighet att nedteckna så fort som möjligt. Det finns två orsaker som gör att individen kan mista något om forskaren tar tid att anteckna för att forskaren kommer att glömma det vill säga människor har svårt ibland att komma ihåg exakt vad som sker. Forskaren måste följa en regelbunden struktur för att kunna anteckna det som

⁴⁰ Denscombe M. (2009), s. 378 f.

han/hon kommer att undersöka. Och det finns ett allmänt behov att utföra anteckningar utanför forskningshandlingen.⁴¹

5.10 Etik

Det är viktigt i min undersökning att informera mina informanter om deras rättigheter vad gäller intervjun. Materialet kommer att behandlas anonymt, intervjupersoner har rätt att känna till etiska punkter. Mina informanter gav mig sitt samtycke eftersom jag kommer att behandla deras material på ett försiktigt sätt, det vill säga att kunna skydda deras personliga känslor. Deras namn kommer att skyddas.

Samtycke: Kvale & Brinkmann (2009) anser att informanten måste ge sitt samtycke till forskaren genom att informera honom/henne om hur undersökningen kommer att vara samt vilka faror som kommer att följa av denna undersökning. Vidare avser författarna att informera informanten om fördelar med hans/hennes delaktighet i undersökningen. Samtycket gäller också att informanten kan frivilligt delta och till och med att avbryta projektet när som helst. Intervjupersonerna har rätt att veta vem som ska ta hand om materialet samt att behandla informationen konfidentiellt.

Konfidentialitet: Kvale & Brinkmann anser att *konfidentialitet* innebär att personliga informationer inte kommer att avslöjas. Det kan hända att forskaren kan utge information där det som kan vara möjligt att avslöja en viss person. Då bör forskaren få godkänt från sina informanter om detta. Det här innebär att intervjupersonen kan acceptera att det går lika bra om forskaren lämnar ut informationen. I offentliga rapporter måste forskaren ta hänsyn till informanten och respektera informantens privata sfär.⁴²

⁴¹ Ibid. s. 286

⁴² Kvale S. & Brinkmann S. (2009) s. 87 ff.

6. Teori

Teorin är en viktig del för en akademisk studie och det innebär att välja en relevant rätt teori som kan relateras till och kombineras med en empiri. I detta avsnitt tas teorier upp kring olika begreppen.

De centrala teorierna är: *Etnicitet* handlar om *vi* och *dem*. *Vi och de* är ett begrepp som spelar stor roll vad gäller invandrare i svenska samhället. *Lagen om diskriminering* står för att invandrare bör när samma rättigheter och skyldigheter som en svenskfödd. Vidare kan individen inkluderas i eller exkluderas från arbetsmarknaden och samhället. *Exkludering* betyder att stå utanför arbetsmarknaden och samhället medan *inkludering* kan vara positiv där en individ står i mitten av arbetsmarknaden eller samhället. *I signal- och filterteorin* tar arbetsgivare mer hänsyn till en persons bakgrund än vad CV: t säger om personen. *Habitus* är ett sätt att individen befinner sig i ett fält där kan han/hon utöva en viss vana.

6.1 Etnicitet

Begreppet *etnicitet* kan definieras som folkgrupp som Barth anser i Olssons bok *folk går sammen om å skape en tilsynelatende diskontinuitet ved å understreke noen få, klart kontrasterende symboler og tegn, heller en å identifisere seg med hele det skiftende registret av kulturvariasjoner i befolkningen*.⁴³

Arbetsmarknaden kategoriserar människor utifrån sin etnicitet på grund av att det sker diskriminering. I arbetet görs en uppdelning eller sortering. I Sverige får en examinerad invandrare lägre betalt än en svenskfödd som har samma examination. Med andra ord får svenskfödda en bättre chans att inkluderas på arbetsmarknaden än invandrare.

Enligt Schierup & Åland i Olssons bok (2000) arbetade invandrare under sin utbildningsnivå i början av 1980-talet, det betyder att andra generationens invandrare kommer att hamna i samma miljö som sina föräldrar, där de har svårt att få tag i ett arbete. Arbetslöshet ökar mer bland unga vuxna invandrare än bland svenskfödda ungdomar, och invandrarakademiker drabbas mest av arbetslöshet. Det vill säga att det kulturella perspektivet kan leda till en avskiljning mellan svenskfödda och invandrare. Den *etniska sociala utsträckningen* innebär

⁴³ Olsson E. (2000), s.12

att problemet uppstår mellan invandrare och svenskfödda, med andra ord den kulturella krocken, som leder till en stigmatisering, som gör att dessa grupper är skilda från varandra.⁴⁴

Abner Cohen menar i sin introduktion till ”Urban Ethnicity”, i Olssons bok (2000) att etnicitet kan kopplas till minoritetsgrupper, lägre klass eller invandrare. Det här innebär att etnicitet och sociala strukturer blir dolda, som exempelvis att bilda en grupp, gräns och social distans. Gränsdragningar som sker i samhället exkluderar en grupp från arbetsmarknaden och samhället. På grund av dessa gränsdragningar bygger samhället en hierarki av olika klasspositioner.

Diskrimineringen på arbetsmarknaden ger en signal att det finns ojämlikhet bland olika grupper och det här betyder att folk sållar bort andra på arbetsmarknaden. Kulturkrocken mellan invandrare och svenskar leder till konflikter mellan dem. Konflikter kan uppstå mellan civiliserat/ modernt och primitivt/ traditionellt. Vidare menar författaren att de kulturella olikheterna gör att politiska handlingarna påverkar vad som är lämpligt respektive olämpligt.⁴⁵ Unga svenska med invandrabakgrund upplever en kaotisk situation där de känner sig hotade och exkluderade från samhället på olika sätt, det vill säga invandraren är en främling i den mångkulturella staden. Trots att en ung invandrare kan vara född i Sverige har den unge en känsla av att stå utanför sin omgivning. Det ökar oroligheter hos invandragrupper som försöker att hitta sin identitet. Författaren tar upp ett exempel om de svarta i USA. Svarta behandlas väldigt illa bland vita i samhället. Det handlar om ”den främmande” och ”de andra” vilket innebär att de svarta blir en hotad grupp och de blir exkluderade från skolan och arbetsmarknaden Ian Chambers argumenterar: *Nu har det blivit klart för Europas såväl svarta som vita negrer att rasism och ras/etnisk diskriminering är varken en tillfällighet eller en personlig erfarenhet; detta är ett strukturellt problem.*⁴⁶

Etniska identiteter handlar alltid om ”vi” och ”dem”, vilket betyder att etniska identiteter kan bygga på kulturella upplevelser, och man kan förstå det gemensamma ursprunget. Gränsdragningen bland olika grupper kan bero på samhällssystemet. Det sätter en gräns mellan grupperna och det innebär att varje grupp i samhället blir mer eller mindre påverkad av det systemet. På det viset börjar varje grupp synas mer i omgivningen utifrån deras symboler

⁴⁴ Ibid. s. 45

⁴⁵ Ibid. s. 46 ff.

⁴⁶ Ibid. s. 67

och etnicitet och klasstillhörigheter. Mobilisering ökar inom grupper genom att försvara sig inför kommande konflikter. Gruppen försöker att skydda sig och försvara sig inför kommande konflikter. Denna förstärkning inom gruppen ger samhället en bra utveckling.⁴⁷

Enligt Olsson (2000) har tjänstemän lätt att identifiera arbetssökande invandrare utifrån sin bakgrund. En negativ bild som uppstår hos tjänstemannen genom att han/hon kategoriserar individen på grund av att han/hon är *en arab* eller *en afrikan*. Medan en annan grupp av tjänstemän tycker att det är mycket intressant att lära känna andra människor som kommer från olika håll av världens. Denna motsättning innebär att en grupp kan definiera ordet främling som en person i den utsatta gruppen i samhället på grund av namn eller bakgrund. En annan grupp ser på en främling som något positivt. Det är då trevligt att träffa några från andra länder och lära känna deras historia som kan vara intressant att veta. Det innebär att de båda tjänstemännen kan identifiera den arbetssökande olika. Författaren menar då att man ser hur andra tycker och tänker.⁴⁸

6.2 Signalteorin och filterteorin

Signal- filterteorin har ett annat sätt att se på utbildningens funktion och den ekonomiska rollen i samhället än vad humankapitalssyn har.⁴⁹ Humankapital innebär att *värdet av all kompetens hos alla medarbetare i ett företag*⁵⁰ anser Hansson och Andersson i föreliggande rapport av Johansson och Nyström (2002) vidare anser Hansson och Andersson att kompetensen ger en förklaring till vad ordet *humankapital* betyder. Den individuella kompetensen kan vara en ståndpunkt hos individen. Med *ståndpunkten* menas här att kunskap och vetenskap ska kunna förverkligas i praktiken, ett viktigt kompetensbegrepp. Författarna anser då att det är mycket viktigt att individen själv är benägen att använda sin kunskap.⁵¹

Signalteorin hänvisar till att utbildningen är ett verktyg eller filter som legitimerar individens personlighet hos arbetsgivaren. Med andra ord innebär att det att arbetsgivare får en information om individens kompetenser. Arbetsgivare är ute efter individens identitet för att denna individ ska kunna få ett arbete. Meningen med signalteorin är att individen utbildar sig

⁴⁷ Ibid. s. 110

⁴⁸ Ibid. s. 197 f.

⁴⁹ Broomé P m.fl.(1996) s. 90

⁵⁰ Johansson A. & Nyström J. (2002) s. 10 <http://epubl.ltu.se/1404-5508/2002/236/LTU-SHU-EX-02236-SE.pdf>
datum 2010 03 11

⁵¹ Ibid.

för att kunna visa arbetsgivare sin "rätta" produktivitet. Utbildningen i sig avslöjar inte personligheten hos en individ. Därför sammanflätar arbetsgivaren utbildningen med produktionsförmåga och därtill kommer att lära känna individens innersta. Arbetsgivaren ser på en utbildning som en gåta hos individen, det vill säga att utbildningen kan avslöja individens kapacitet. Individer med låg produktionskapacitet får svårt att tillskriva sig en hög utbildning utan höga kostnader. På grund av att det kommer att ta en längre tid. Arbetsgivaren tar hänsyn till produktionskapacitet genom att lägga märke till individens val och utbildningens typ och längd. Med andra ord bedömer arbetsgivare utifrån produktionskapacitet och inte utifrån utbildningsinnehåll, eller skolpresentation .

Filterteorin identifierar sig ofta med signalteorin. Vad filterteorin hävdar är att utbildningen är mycket viktig, vilket här innebär att skolan är en självständig funktion enligt filterteorin. Till exempel försöker en individ att visa arbetsgivaren att han/hon är duktig och kan utföra det arbete som krävs genom att han/hon visar genom sin presentation för arbetsgivaren på olika sätt som kan vara antingen via sitt sätt att klä sig, sitt tal, ålder och socioekonomiska status som har en roll att uppfylla. Filterteorin menar att det finns ett starkt samband mellan skolan och arbetsgivaren därför är det viktig med skolpresentation inom filterteorin.

Skolan har en uppgift att informera arbetsgivare om individens presentation för att det är viktigt för arbetsgivare. Alltså filterteorin bygger på individens presentation och utbildningen kommer hos arbetsgivaren som en kapacitetsförmåga. Betyget kan vidare kontrolleras och observeras.⁵²

6.3 Vi och dem

Enligt författaren träffar svårigheter både invandrare och arbetsgivare. Arbetsgivare uppfattar invandrare som en svag signalering vilket innebär att en individ har svårt att utföra ett arbete. Arbetsgivaren gör en slags diskriminering. Invandrare har svårt att förmedla vad som måste förmedlas till arbetsgivare angående arbetssökning. Med andra ord att de har svårt att visa sina förmågor i arbetet. Handläggaren behandlar invandrare utifrån dennas grupptillhörighet alltså att invandrare relaterar till en viss grupp i samhället som kan få en negativ respons hos

⁵² Broomé P. m.fl. (1996), s. 90 ff.

handläggaren. Arbetsgivare tänker på de kostnader som kommer att kosta honom/henne antingen genom information eller att välja invandrare som är dyrt att anställa.⁵³

Lagen om diskriminering klargör följande: 1 § *Denna lag har till ändamål att i fråga om arbete, anställningsvillkor och andra arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet främja lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. 2 st. Med etnisk tillhörighet avses att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg.*⁵⁴

6.4 Exkludering/inkludering

Byrne anser att den sociala exkludering är en komplicerad definition, till exempel kan deltagare fatta beslut inom den politiska processen som är tillgänglig för en anställning, det innebär här att integrationen i mångkulturella processer sker när de blir kombinerade med varandra. Mångkulturella processer skapar olika former av exkludering. John Veit – Wilson i Byrnes bok anser att det finns två diskurser som kan innebära den sociala exkluderingen, en svag diskurs och en stark diskurs. Den svaga diskursen ligger hos en grupps handikapp som kan bli dominerade av samhälle och den andra diskursen är stark som blir en dominerad grupp⁵⁵ som styr över den svaga gruppen i samhället.⁵⁶ Sen i Brynes bok (2005) noterar att det finns ett nyckel ord som kan lyfta fram ett koncept *social exkludering*. Social exkluderad kan det bero på miljö i tid och rum. Byrne anser att social exkludering relaterar till de politiska och sociala diskurserna. De två nämnda koncepten följer varandra. Den sociala diskursen har en uppgift att se till brister som leder till social exkludering.⁵⁷ Vidare säger Sen: *An individual is socially excluded if (a) he or she is geographically resident in a society but (b) for reasons beyond his or her control, he or she cannot participate in the normal activities of citizens in the society, and (c) he or she would like to participate.*⁵⁸

MacDonald i Byrnes bok poängterar ungdomarnas behov av arbete för att inte hamna i underklass. Om det postmoderna industrisamhället erbjuder de exkluderade ungdomarna arbete blir situationen bättre för dem. *There was one, inescapable conclusion which cut across all these studies. Both young and adults wanted work. They would fail with flying colours the*

⁵³ Ibid. s. 94 f.

⁵⁴ Lag (2003:308). <https://lagen.nu/1999:130> datum 2010 02 26

⁵⁶ Byrne D. (2005) s. 4 f.

⁵⁷ Ibid. s.52 f.

⁵⁸ Ibid. s. 62

*test Murray sets to prove the underclass's existence; offer them jobs at a generous wage for unskilled labour and see what happens ... They were extraordinarily dogged and enterprising in their search for work amidst the economic wreckage of their local labour market. They remained attached to remarkably durable, mainstream attitudes which valued work as a key source of self-respect, as the principal definer of personal identity, as a social (and in many cases moral) duty, as the foundation upon which to build sustainable family lives and respectable future.*⁵⁹

Byrnes erfarenhet är att unga människor inte strävar efter höga löner för att få ett arbete. Ungdomar vill jobba för att överleva. Vidare säger Byrne att MacDonald's studien är trovärdig vad gäller ungdomarnas marginaliseringssituation. Marginaliseringen begränsar den sociala miljön hos ungdomarna. Vidare säger han att det finns en annan sort av inkludering på arbetsmarknaden. Unga vuxna individer försöker att inkludera arbetsmarknaden genom deras höga kvalifikation som gör att det blir lättare för dem att inkluderas i en annan typ på marknaden. Han menar då att ungdomar med höga kvalifikationer har det lättare än arbetarklassungdomarna att inkluderas på marknaden. Byrne anser då att det finns olika orsakar som kan skilja situationen hos ungdomar som befinner sig i samma samhälle där den ena har det bättre än det andra.⁶⁰

6.5 Habitus

Bourdieu anser att habitus kan innebära en vana. Individen eller gruppen gör sin habitus av olika tillgångar och praktikperioder. Habitus gör att en individ eller en grupp kan uppleva en viss livsstil i samhället, alltså habitus utmärker hur denna individ eller grupp kommer att behandla sina tillgångar och praktiker.⁶¹

Bourdieu anser att det sociala rummet kan handla om ett fält. Fältet kan göra individen intresserad av något vilket gör att en individ befinner sig i det rummet. Det vill säga ett mål och medel som uppfylls för individen. En disposition kan antingen besvaras eller omvandlas om hur individen kommer att uppleva det fältet. Dispositionerna kan bero på vad den individen kommer att välja för att individens val ska avgöra vilken disposition individen kommer att utföra i fältet, till exempel inom musik, sport och politik. I det sociala rummet finns uppdelningen mellan det kulturella och ekonomiska kapitalet. Med ekonomiska kapitalet

⁵⁹ Ibid. s. 105 f.

⁶⁰ Ibid. s. 106

⁶¹ Bourdieu P. (1999) s. 18 f.

avses individer som har okvalificerat arbete och det kulturella kapitalet innebär det individen är mest intresserad av, till exempel idrott, eller musik. Det beror på hur pass nära varandra de kapitalen är för att individerna ska kunna skapa en viss position av depositioner utifrån de nämnda kapitalen. Vidare säger Bourdieu att det sociala rummet fördelas utifrån de ekonomiska och kulturella kapitalen. De är tre olika typer. Det första är att individen redan befinner sig i ett av kapitalen, till exempel det ekonomisk, den andra är att individen är tvungen att följa det ekonomiska och kulturella kapitalet och den tredje är att det beror på hur utvecklingen går i det kapitalet under tid. Det ger möjligheter för individens utveckling. Det handlar om en struktur som individen kan följa i det sociala rummet. Utifrån de nämnda typerna måste individen ses som en homogen grupp för att hans/hennes utveckling ska kunna gå vidare, med andra ord ska individen inte ses utifrån enbart sin levnadsstil utan en individ måste ses utifrån de kulturella aktiviteter, konsumtion och politiska åsikter.⁶²

⁶² Ibid. s. 15 ff.

7. Resultat

I det här kapitlet kommer jag att presentera mina informanternas upplevelser av arbetslöshet. De är unga vuxna ungdomar med invandrarbakgrund som har kandidatexamen. Informanterna har utbildat sig till olika inriktningar, ekonomi, ekonomipolitik, mediekommunikation, ingenjörsteknik och business and IT management. Deras åldrar är varierande mellan 21 och 30 år. De kommer från länder utanför Europa, det vill säga från Asien. Presentationen bygger under olika rubriker som ger en förståelse om informanternas upplevelse av arbetslöshet. Dessa teman grundas på följande föreställningar: Hur upplever invandrarakademikern exkluderingen på arbetsmarknaden? Vad kan en exkludering från arbetsmarknaden leda till? Vilka strategier utvecklar invandrarakademikerna för att hantera diskrimineringen?

7.1 Informanternas presentation

Maha⁶³ är en kvinna, hon är 25 år och kom från Iran när hon var 6 år gammal. Hon har gått hela skolgången i Sverige. Hon har tagit sin kandidatexamen inom mediekommunikation vid Högskolan i Jönköping.

Nadia är en kvinna från Libanon. Hon kom till Sverige när hon var 3 år gammal. Hon är 22 och ett halvt år gammal. Hon tog kandidatexamen inom internationell ekonomi och politik vid Högskolan i Jönköping.

Ali är en man från Iran. Han är 30 år gammal. Han har kandidatexamen i ingenjörutbildning. Han inriktar sig på ingenjörsteknik.

Maher är en man. Han är 29 år gammal och kom från Libanon. Han har kandidatexamen i Business and IT management vid Högskolan i Jönköping.

Mohamed är en man och han är 21 år gammal. Han kom till Sverige när han var tre år gammal. Han har kandidatexamen inom nationalekonomi med företagsinriktning.

⁶³ Alla namn är fingerade

7.2 Upplevelse av arbetsmarknadens exkludering

Informanternas upplevelse vad gäller exkludering från arbetsmarknaden gör att de tar hänsyn till vilka strategier som måste göras för att kunna söka ett arbete. Informanterna söker jobb via jobbsajter, arbetsförmedlingens hemsida och har koll på annonser som erbjuder jobb. Informanterna skiljer lite grann på hur han/hon söker ett arbete, exempelvis en informant säger att hon vill förbättra sitt CV innan hon söker jobb. En annan informant försöker att uppmärksamma företaget att han kan olika språk och kan ta hand om Business affärer utomlands för företaget. Detta är ett sätt som en informant gör för att få ett arbete. Medan en tredje informant säger att förutom att han söker jobb som alla andra informanterna gör tycker han att det är ett vettigt sätt att söka via företaget som var i kontakt med skolan. Medan en fjärde informant skiljer på sitt sätt att söka jobb.

Ali säger: Som vanliga man skickar CV: n, man ringer dem eller åker dit till företaget och frågar om de har jobb. Det vanligaste sättet är att mejla personliga brev och CV: n till arbetsgivare. Jag har inte kontakter som kan hjälpa mig att hitta ett jobb.

Informanten anser det bättre att åka personligen till företaget för att fråga efter jobb. Han betonar också att han inte har några kontakter som kan vara till hjälp att kunna söka ett arbete. Dessutom skickar han sitt CV och personliga brev till arbetsgivare som han som ett vanligt sätt att söka ett arbete på.

Informanternas resonemang skiljer mellan sättet att söka jobb när de var färdiga med kandidatexamen. Till exempel säger en informant att hon inte tänkte söka jobb direkt efter hon blev färdig med sin examen med tanke på lågkonjunkturen och att det krävs arbetslivserfarenhet vilket inte har hon det. Hon tänkte studera en fristående kurs och därefter söka på sina meriter. En annan informant sökte direkt efter att hon blev färdig med sin kandidatexamen men hon har samma tanke som informant ett, att det beror på lågkonjunkturen, vilket gjorde att hon inte fick någon respons när hon skickade sina meriter till företaget. Informanterna var glada när de började söka jobb efter kandidatexamen. Till exempel en av informanterna säger att han/hon sökte både efter och innan han blev färdig med sin kandidatexamen.

Mohamed säger: Ja, både under min utbildning och efter utbildning så alltid jag söker jobb, jag sökte inom ekonomi som bankjobb, revisor firma och jag sökte till och med arbete utan

för min utbildning och göra. Jag var tvungen att söka jobb bara för att ha ett jobb. Jag sökte på Willis som inte är med civilekonom och göra. Jag ville försörja mig. Jag hade inget val. Varför kallas drömmar men jag är tvungen för att jobba. Det känns inte bättre om jag fortsätter plugga. Det blir mer lån. Jag vill finanserna något helt enkelt. Om jag inte hittar på min utbildning jobb så jag måste söka ett annat. Det är också krävande att jobba på ett annat jobb, till exempel vaktmästeriet krävde en utbildning på sex veckor och det kostar 15000 kronor. och jag har tagit lån 200000 från CSN och jag vill inte tillägga 15000 kronor till. Det lönar inte mig till exempel ett lagerarbete måste man ha en vis certifikat.

Han söker jobb efter sin utbildning som ekonom. Han sökte på Willis vilket inte motsvarar den utbildning han slutfört. Tanken var att han ville försörja sig. Han säger att även om man söker ett jobb som inte har med det han har utbildat sig till kommer ytterligare utbildningskrav för att få ett vanligt arbete som vaktmästare. Han tänker inte ta mer studielån, därför han vill jobba med vad som helst bara för att kunna överleva.

7.3 Höga krav från arbetsmarknaden

Informanterna anser att det ställs höga krav på arbetsmarknaden idag. Men de har olika tankegång när det gäller kravet som ställs på arbetsmarknaden idag, exempelvis säger en informant att hon brukar ofta få höra från arbetsförmedlaren att hon kan plugga vidare för att arbetsförmedlaren redan vet att det är svårt att hitta ett jobb. Hon säger att hon förväntar sig att hitta jobb som motsvarar hennes utbildning och få en bra lön. Hon säger också att arbetsgivare kräver arbetslivserfarenhet som är ett hinder för nyexaminerande. Medan en annan informant säger att hon har en utbildning där hon inte vill acceptera vilket arbete som helst. Vidare säger hon att det finns olika krav från arbetsmarknaden idag. En informant tycker att trots de höga krav som finns idag på arbetsmarknaden är det ännu viktigare att kunna använda sig av personliga kontakter i sitt sökande. Han anser också att det inte går att söka jobb på ett formellt sätt, på grund av höga krav som ställd idag. Informanterna har gemensamma tankar vad gäller att arbetsgivare kan dra nytta av att anställa invandrare eftersom de kan olika språk och känner till andra kulturer. En informant säger att han har hög kompetens där han lätt kan hantera arbetsmarknadens höga krav idag, men det uppstår ett hinder som invandrare.

Ali säger: Arbetsmarknaden som bestämmer allt, jag har en bra hög kompetens men jag har sökt till och med enkla jobb för att komma in på arbetsmarknaden. På grund av ekonomiska

situationen krävs mycket höga kompetenser. Arbetsgivarna har blivit mycket stränga, namnet är mycket viktigt. Man sållas bort när man säger Ali⁶⁴ man kastar mina papper på papperskorg. Innan krävs det ingen kompetens till en kontorist men nu krävs en utbildning.

Han anser att arbetsmarknaden gör det svårt för invandrare att få ett arbete på grund av namn och dessutom efterfrågan på hög kompetens som arbetsgivarna kräver. Han säger också att arbetsgivarna har svårt att acceptera invandrare.

7.4 Ett steg för arbete

Informanterna resonerar utifrån att de är benägna att ta vilket jobb som helst för att kunna försörja sig. Men informanterna har olika strategier för att belysa sitt CV. En informant anser att hon kan arbeta som praktikant för att styrka sitt CV. Hon anser att det är ett steg för att etablera sig på arbetsmarknaden. Informanterna vill studera vidare inom sitt utbildningsområde. Dessutom säger en informant att han funderar på att byta sitt namn för att kunna söka som svensk på arbetsmarknaden. En annan informant kan tänka sig att göra en gratis kurs inom ett företag för att styrka sitt CV. Ali skiljer från de andra informanterna:

Jag har mycket bred kunskap men jag har inte möjlighet att inkludera på arbetsmarknaden. Jag tycker att det finns spärr eller osynliga muren där exkluderar invandrare. Det är special namn som ofta man blir exkluderad. Arbetsmarknaden är en del av samhället. Det sitter fast någon mentalitet.

Han har stark självkänsla när han säger att han har bra kunskap och hög kompetens, men problemet ligger inte den nivån utan istället på arbetsgivare som sätter upp en mur mellan sig och invandrare.

7.5 Upplevelse av diskriminering

Vad gäller upplevelsen av diskriminering har alla informanterna fått liknande erfarenhet när de har kontaktat arbetsförmedlingen. Informanterna har fått samma hjälp hos arbetsförmedlingen. Hjälpen var att de har fått rätta det personliga brevet eller kontrollerat sitt CV. Somliga informanter har en annorlunda upplevelse av arbetsförmedlingen trots att de har fått samma hjälp som de andra.

⁶⁴ Ali är ett fingerat namn

Maha säger: *Det enda som arbetsförmedlingen kunde hjälpa mig att de ser på mitt personliga brev och CV om de är bra eller inte, att jag själv måste kontakta företaget. Arbetsförmedlare lyssnar bara på vad jag har gjort när jag sökte jobb. Tanken är att jag ska gå till den personen i tre månaden för att hitta jobb. Jag var två gånger på arbetsförmedlingen och det kändes som upprepning om samma sak. Jag gillar inte att besöka arbetsförmedlingen igen för att jag känner att de är otrevliga på arbetsförmedlingen och det är jättejobbigt att träffa olika handläggaren och återberätta till dem hela historien vad jag söker efter.*

Hon verkar vara trött på att söka jobb hos arbetsförmedlingen. Hon känner att det inte lönar sig att gå hos arbetsförmedlingen tre månader de hjälper henne ändå inte att hitta något jobb.

Ali säger att han upplever arbetsförmedlingen som en diskriminerande organisation och menar att arbetsmarknaden behandlar folk mildare än vad arbetsförmedlingen gör:

Absolut inte, arbetsförmedlingen jag har haft obehagliga händelser från mina handläggare. Det finns värre rasism på arbetsförmedlingen och jag känt på diskriminering, de ljuger, jag har anmält om de handläggarna. Men ingen som brydde sig om min anmälan. Vidare säger han medan han är sur på arbetsförmedlingen. Jag sparade all brev och sånt och jag fick svaret att jag måste vända mig till samma handläggare igen. De skrev till mig, Tyvärr, vi kan inte göra något åt ditt fall. Han åter igen upprepar att: Arbetsförmedlingen är värre än arbetsmarknaden.

Informanten har fått tillräcklig från arbetsförmedlingen. Han upplever det som jobbiga tillfällen när han träffar sin handläggare. Att behöva återvända till samma handläggare känns svårt för honom. Informanten har anmält sin handläggare för att han behandlades illa av handläggaren, vilket i sin tur betyder att han inte kommer att kontakta arbetsförmedlingen mer.

7.5 Upplevelse av fördomar

Informanterna har varit på anställningsintervju och tycker att det var en upplevelse full av fördomar. Informanterna upplevde det som ett förhör genom att arbetsgivaren frågade mer om personliga egenskaper än att få veta vad de har för kompetensen. Informanterna anser att det var mycket jobbigt att vara på anställningsintervju.

Mohamed säger: *Det gick bra men man kände att man har fördomar om mig, jag kände inte att jag blev omhändertagen som alla andra, det var lite diskriminerade. Frågorna som ställdes på mig vara annorlunda än andra. Till exempel visst man ska kunna fråga en del*

personliga frågor för att arbetsgivare litar på dig när du jobbar. Det är också lite konstigt med hela frågor som inriktade med bakgrunden. Jag fick inte så mycket frågor om min utbildning och vad jag har för kunskap. Det är konstigt att de som ställer frågor är ju utbildade personer som inte ska ställa sådana frågor. Sverige är ett mångkulturellt land.

Informanten känner redan fördomarna hos arbetsgivaren när han träffar honom på anställningsintervju, vilket han märker på de frågor som ställs under intervjun. Han får ofta frågor om sin bakgrund vilket kan tolkas som att arbetsgivaren är skeptisk förmodligen på grund av att arbetsgivaren inte vet något om den kultur som informanten kommer ifrån.

Maher har inte kommit så långt som till en anställningsintervju:

Nej, för att jag skickar mina meriter innan intervjuens tid på så sätt får jag inte chans att delta i intervju. Det blir slags diskriminerande.

Informanten har ingen erfarenhet vad gäller anställningsintervju. Han känner på diskrimineringen för att han inte bli kallad till anställningsintervju.

7.6 Olika strategier av arbetslöshetsupplevelse

Upplevelsen av arbetslöshet är frustrerande enligt informanterna. De känner sig isolerade från omgivningen. Informanterna berättar att de känner sig deprimerade under tiden de väntar på att få ett jobb. Informanterna säger att skoltiden var bättre för att där hade de kompisar och något att göra, men idag är det väldigt svårt. Kompisarna som de känner jobbar vilket gör att de inte har tid att träffas.

Nadia säger: Det känns väldigt svårt jag har en tanke bakom hela tiden vad jag ska göra, jag behöver hjälp och så. Jag tappar min dröm önskan på grund av att jag är arbetslös och jag känner ofta på depression. Jag ser ingenting positiv, man känner inte att man har det man förväntar. När man har ingen inkomst och är arbetslös hur jag ska bygga mitt sociala nätverk, det är väldig besvärligt. Jag tillbringar tiden att söka jobb och jag tänker ofta förbättra min CV därför har jag inte lust att träffa annan med andra ord jag ställer all min energi på att söka jobb. Kompisar kan inte göra något till mig än att hoppas att jag kan få ett arbete men de kan inte göra något åt min svåra situation.

Situationen beskrivs som en katastrof genom att hon inte har någon kontakt med sin omgivning. Informanten blir instängd i sig själv. Det syns tydligt att hon tappar sin motivation.

Trots att Ali på samma sätt som de andra informanterna anser, vad gäller att de har det mycket jobbigt att behöva erfara arbetslöshet, har Ali har en annan syn vad gäller upplevelsen av arbetslösheten än de andra informanterna:

Till exempel, jag faktiskt från början hade jag kompisar under utbildningen, men nu inte. Jag döljer min arbetslöshet, jag vill inte avslöja att jag är arbetslös. Jag säger att jag jobbar deltid för att inte avslöja arbetslöshet. Man stänger sig själv, det blir svårt. Man vågar inte, man bryts självsäkerhet. Man känner fruktansvärd psykisk som en tortyr, javisst, man kan inte få bra mat eller nya kläder, det är jättejobbigt.

Informanten försöker att hålla masken framför andra han möter i sin omgivning och påtalar att han jobbar på deltid och är upptagen hela tiden.

En annan upplevelse hos informanterna är att de tycker om att bygga sina sociala relationer med andra via nätet. Fyra av informanterna vill bygga sociala nätverket via olika sajter som ett sätt att kunna ha möjlighet att ha kontakta andra. Informanterna använder sig av olika sajter som bland annat facebook.com, twitter.com och linkiden.com. Informanterna trivs med det sättet att tillbringa sin arbetslösa tid på. Informanterna kan kontakta sina gamla kompisar från skoltiden och därmed ha möjlighet att uttrycka sina åsikter och tankar. De skaffar dessutom nya vänner via nämnda webbsajter. Informanterna tycker att de lyckas träffa sina släktingar med hjälp av webbsajter.

Maha säger: I så fall är det via Facebook, fast det sker inte ofta. Jag och några kompisar från högskoltiden brukar använda oss av det för att bestämma återträffar mm. För på det viset kan vi lägga inlägg samtidigt och man har möjligheten att vara flera. Jag har faktiskt utökat mina kontakter, för jag har lyckats komma i kontakt med många av mina gamla kompisar och släktingar. Sedan brukar jag använda mig av skype för jag lyckats komma kontakt med andra. Vissa fall även Yahoo. Jag brukar blogga ibland och därifrån har jag lyckats expandera mina kontakter. Bloggandet är ju också lite mer personligt. Så det har jag uppskattat.

Informanten hittar ett sätt att tillbringa sin tid som till exempel Facebook vilket är en av de kanaler som informanten använder för att bygga sitt sociala nätverk på. Att träffa folk från olika håll av världen betyder mycket för informanten. Speciellt när de möter folk från den egna etniska gruppen. Dessa sociala nätverk öppnar möjlighet för informanten att välja mellan olika webbsajter för att öka sitt sociala kontaktnät.

Den tredje upplevelsen är att informanterna vill åka utomlands för att söka jobb. Informanterna upplever att de tvingas åka utomlands för att de har större chans att skaffa ett arbete där än i Sverige. Informanterna tänker också på sin familj de kommer att lämna här i Sverige ifall om de hittar jobb utomlands.

Maher säger: Att sitta och vänta är det katastrof, det klart vill jag flytta utomlands trots att jag lämnar kvar mina kompisar och min familj men jag har inget val. Att bo i samhället utan att någon erkänner på oss” invandrare” så det betyder att samhället inte vill ha oss kvar.

Nadia säger: Javisst, varför inte om jag hittar det möjligheten utomlands och jag har pluggat internationell ekonomi och politik och det är väldigt internationell utbildning vilket har jag stor chans att arbeta inom, till exempel FN eller EU. Det är ett sätt att öka kunskap om världen, men jag ändå önskar att få jobb här i Sverige för att jag trivs med svenska systemet när det gäller arbetsmarknaden såsom pension sparande är jättebra men finns inte jobb då kanske jag flyttar utomlands.

Informanten verkar ha tankar på att flytta utomlands, eftersom de inte får något arbete trots att de har familjen kvar men strävan efter jobb är viktigare för dem. Informanten upplever att samhället inte accepterar honom så som han är och vill därför flytta utomlands. Det som står på andra exemplet är att informanten har en internationell utbildning vilket hon tycker gör det är lättare att erhålla arbete utomlands. Däremot önskar hon att kunna stanna i Sverige om hon bara kan hitta ett arbete.

7.7 Upplevelse pga. etniska bakgrunder

Informanterna resonerar att arbetsgivare behandlar dem utifrån sin etniska bakgrund och informanterna tycker att det inte handlar om kompetens utan det handlar om etnicitet. Informanterna påpekar att det är på grund av sin invandrabakgrund. Han/hon anser att det är svårt att gömma sin etniska bakgrund, det vill säga utseende, namn, språkskicklighet osv. Informanterna tror inte att arbetsgivare känner till så mycket om invandrare och istället är misstänksamma vilket medför att de blir exkluderade på arbetsmarknaden. Informanterna resonerar också om att hela tiden ställs nya krav på arbetsmarknaden men att deras etniska bakgrund ändå sätter ett hinder i vägen för dem.

Nadia säger: Det beror på vad är för jobb, vad man går ut på om man söker ett jobb där finns höga kompetenser. Det är väldigt viktigt för utbildning, det kan skrämna arbetsgivare om han/hon inte vet mycket om vår bakgrund och etnicitet, jag tror att det beror på namn. Jag

tror att det beror på brist på arbetsgivarens sida att han inte känner vår kultur/bakgrund. Arbetsgivare har fördomar om oss tror jag. Jag som person är väldigt flyttig inom tre språk alltså engelska, arabiska och svenska, men mitt problem ligger att jag har inte det stort nätverk som jag kan känna andra och så. Under 2000 talet fördomar började växa kraftig och den fortsätter att växa. Vi kan motverka fördomar att visa arbetsgivare att alla människor inte är likadana.

Första exemplet tolkas som om det beror på vilket slags arbete individen kommer att kunna få ifall om han/hon får ett arbete, för att det finns vissa jobb som kräver hög kompetens. Det finns arbetsgivare som har fördomar om invandrare på grund av etnisk bakgrund. Att kunna tala olika språk är bra men informanten har en tuff att gå väg när hon/han inte lyckas att skaffa sig ett socialt nätverk. Informanten vill påvisa en annan bild om vad en invandrare är för en sorts människa.

Maher säger: När jag studerade känner jag inte att jag kommer att hamna i sådan situation, men ser på andra hur de lyckas att få arbete och jag är fortfarande känner mig stå på samma plats och väntar. Livet håller på utvecklingen och vi människor måste utveckla oss hela tiden till det bästa sättet. Det handlar om hur man förbättrar sig med tiden. Nu känner jag mig helt deprimerande och känns att allt är svart runt om mig. Jag känner på smärtsam. Hur svenskfödda har lyckats att få arbete trots att vi har samma kunskap. Varför vi som har uppväxt hela vårt liv i Sverige och det finns vissa invandrare som är födda i Sverige blir exkluderade från arbetsmarknaden och till och med samhället. Varför finns det diskriminering? Jag känner mig isolerade. När jag var liten kände jag inte sådan. På vuxen perioden börjar jag känna att det är svårt att inkludera på arbetsmarknaden. Då börjar man känna på diskrimineringen.

Det andra exemplet är att informanten inte har förstått hur svår situationen är, alltså att vara en arbetslös individ och dessutom invandrare. Trots att han är duktig inom sin utbildning misslyckas han att vara med sina gamla kompisar som har fått chansen att träda in på arbetsmarknaden. Informanten är medveten om att utveckling sker hela tiden på arbetsmarknaden. Hans invandrarbakgrund finns hela tiden i hans tankar.

7.9 Upplevelse av gemensamma känslor

Informanternas upplever gemensamma relationer med andra invandrare som är arbetslösa. De trivs mycket bra med att bygga sitt sociala nätverk med andra invandrare. Informanterna ger

varandra råd och tips. De stöttar varandra för att underlätta arbetslöshetsupplevelsen. De känner på att de måste vara tillsammans för att inte falla in i negativt tänkande.

Maher säger: Vi "invandrare" som är arbetslösa förstår varandra för att vi utsätter på samma situation. Vi delar samma problem med varandra och vi följer varandras steg med andra ord lyssnar på varandra om vad vi kan göra åt vår situation som arbetslösa eller vad han/hon gjorde när han/hon sökte på ett företag. Vi försöker att kunna rätt nära varandra och stöda varandra.

Informanten har lätt att kommunicera med andra invandrare. De önskar att prata med andra invandrare genom att prata öppet om arbetslöshet och vad de kan göra åt den.

Mohamed säger: Det klart att vi har något gemensamt, vi har samma problem. Jag har träffat en del som är i samma sitti. Jag spelar fotboll med några som vi försöker att inte tänka negativ på något medan om jag träffar någon annan så det klart blir jag deprimerade. Man skapar nätverk på negativ så att säga. Vi måste hjälpa varandra och stöda varandra det är det. Ibland är man självisk när man tänker hur man ska gå ut från denna situation. Man drar ner varandra. Det ger mig en stark förtroende att bygga ett socialt nätverk med andra invandrare än svenskfödda.

Det andra exemplet pekar också på att det är viktigt att ha kontakter med andra invandrare som är arbetslösa. Han försöker att spela fotboll med andra invandrare som ett sätt att fly från arbetslösheten och känna gemenskap med andra som har samma etniska bakgrund.

8. Analys

I det här kapitlet utvecklas tankar och idéer kring vad informanterna säger och anser om deras upplevelser av arbetslöshet. Analysen är uppdelad i teman som belyser de hinder respektive de möjligheter som informanterna erfar på arbetsmarknaden. Till hindren hör *upplevelsen av arbetsmarknadens exkludering* som spelar stor roll för invandrarakademikers bedömning av möjligheten att få ett arbete på arbetsmarknaden. Erfarenheten av *höga krav från arbetsmarknaden* visar på nyexaminerade akademikers svårigheter att få arbetslivserfarenhet. *Upplevelser av diskriminering* förstärker känslan av att vara exkluderad och orättvist behandlad. *Upplevelsen av att diskrimineras på grund av fördomar* bekräftas när redan ett utländskt namn innebär att individen blir exkluderad från arbetsmarknaden. Men människor är inte enbart offer för yttre omständigheter. *Upplevelse av arbetslöshet* gör att individen försöker att hitta olika strategier för att kunna hantera problemet. *Strategier för arbete* innebär att de skapar strategier för att skapa sig möjlighet till ett arbete. *Upplevelse av gemensamma känslor* hjälper invandrarakademiker att kunna känna trygghet i en tillhörighetsgrupp i samhället. Frågeställningen besvaras genom mina informanternas upplevelse i analysen eftersom de kan ge en bra styrka till deras upplevelse. Hur upplever invandrarakademikern exkluderingen på arbetsmarknaden? Vad kan en exkludering från arbetsmarknaden leda till? Vilka strategier utvecklar invandrarakademikerna för att hantera diskrimineringen?

8.1 Upplevelse av arbetsmarknadens exkludering

Mina informanter har sökt jobb både under och efter sin utbildning. Det innebär att de redan under utbildningen tagit ett första steg mot arbetslivet för att underlätta etableringen på arbetsmarknaden. Att söka jobb ger dem också ett tillfälle att påvisa att den kompetens de fått genom sina utbildningar. Något som bidrar till att stärka självkänslan. För den som är nyexaminerad är det självklart att han/hon känner sig som en attraktiv och ambitiös individ. Schierup & Åland i Olssons bok (2000) anser att det var det lättare för invandrare att få ett arbete på 1980-talet. För andra generationens invandrare blev situationen svårare än för föräldragenerationen, och unga vuxna exkluderades från svensk arbetsmarknad. Unga vuxna invandrarakademiker konkurrerar med svenskfödda ungdomar på arbetsmarknaden. Det är en

ojämn konkurrens och det finns en rad förhållanden som leder eller bidrar till deras exkludering från arbetsmarknaden. Till dessa hör främst etnicitet och kultur som ofta gör att svenskfödda akademiker har lättare för att få jobb än invandrarakademiker. På det viset bygger etnicitet och kulturkrock en spärr som gör det svårt för invandrarakademiker att inkluderas på svensk arbetsmarknad.⁶⁵ Kompetens är en ”färskvare” som måste underhållas. Informanterna har efter examen lagt all sin tid på studier under tre eller fyra år på högskolan/universitet, för att behålla en viss nivå av kompetens och kunskap för att inkluderas på arbetsmarknaden. Det vill säga att informanterna försöker att leta efter ett bra arbete som passar deras utbildning. Men informanterna träffar en blockerad väg i deras strävan att skaffa sig ett arbete. Detta betyder att deras kompetens speglar deras bakgrund det vill säga att verkligheten är annorlunda än den utbildning informanten har. Enligt Olsson skapar det två skilda grupper i samhället, alltså *Vi* och *dem*. Han menar att informanterna kommer att bygga sina etniska identiteter på kulturella upplevelser vilket åstadkommer en gräns mellan grupper i samhället och informanterna blir påverkade av det.⁶⁶ På det sättet minskar informanterna sina ambitioner att söka jobb utifrån deras kompetens, eftersom särbehandlingen bland olika grupper i samhället ser så tydlig ut.

För den som gått länge utan arbete framstår kanske inte fortsatta studier som en lösning. Mohamed⁶⁷ berättar under intervjun att han inte vill skuldsätta sig ytterligare. Han säger sig vara beredd att ta vilken anställning som helst bara för att få ett jobb och kunna försörja sig. *Jag var tvungen att söka jobb bara för att ha ett jobb. Jag sökte på Willis som inte har med civilekonomi och göra. Jag vill försörja mig. Jag hade inget val.*

Trots att informanterna är sugna på att leta efter jobb har han/hon en tanke bakom sig att på grund av ekonomikrisen, för att underlätta för sig själv exkluderingen från arbetsmarknaden. Informanten vill jobba vad som helst att kunna inkluderas på arbetsmarknaden och försörja sig vilket ger en viktig livsstandard för en individ. Informanten glömmer inte att det finns en lång kö i väntan på ett arbete och vad det kommer att kosta honom/henne. Det märks då att informanterna kommer att ta en annan utväg, till exempel att studera vidare. Det är en variant som de tänker på och det innebär att de tänker på den höga kompetensen som krävs på arbetsmarknaden idag. Med andra ord vill informanterna höja utbildningsnivån för att inkluderas på den svenska arbetsmarknaden. Det syns tydligt att det är en svår situation som

⁶⁵ Olsson E. (2000) s.45

⁶⁶ Ibid. s.110

⁶⁷ Alla namn är fingerade

informanterna upplever. Skickligheten ligger på invandrarakademikers kompetens, alltså hur duktiga informanterna har varit under utbildningens gång.

Invandrarakademiker kan på olika sätt visa för en arbetsgivare den mogenhet och kunskap de redan har, till exempel att se finkläd ut, eller att kunna göra en presentation vad gäller ett samtal med andra.⁶⁸ Det vill säga att informanterna uttrycker sig starkt att de kommer att höja sina kompetenser med hopp att skaffa ett bra arbete som motsvarar deras utbildningar. Informanterna kan lätt tappa motivationen. En del av informanterna vill skaffa ett praktikarbete och det förstärker deras meriter eller CV. Invandrarakademiker i min studie har en stark vilja att visa att de är kunniga vad gäller att jobba. Det är precis vad Hansson och Andersson försöker att säga i den föreliggande rapporten av Johansson och Nyström (2002), att humankapital är ett sätt för invandrarakademiker att kunna visa de kompetenser och den kunskap de besitter. Genom praktik kan invandrarakademiker visa vad han/hon har för kunskap vad gäller ett specifikt arbete. Invandrarakademiker bör använda all sin kunskap för att lyckas med inkluderingen på arbetsmarknaden.⁶⁹ Detta är ett steg framåt för att informanterna ska kunna påvisa hur duktiga de kan vara på en arbetsplats, men att skaffa sig en praktik blir också en öppen port på arbetsmarknaden där informanterna kan ha möjlighet att praktisera. Ali säger att han brukar åka personligen till företaget och fråga efter jobb eller så mejla han arbetsgivare sina meriter. *Det vanligaste sättet är att mejla personliga brev och CV: n till arbetsgivare.* Logiken hos informanterna betyder att deras upplevelse av arbetslöshet ger de en stark självkänsla att göra allt möjligt för att skaffa ett arbete antingen att försöka hitta praktikjobb eller att erbjuda någon tjänst som informanten säger. Kreativitet hos mina informanter ger dem en tro att de kommer att kunna skaffa sig ett arbete.

8.2 Höga krav från arbetsmarknaden

För den nyexaminerade är det omöjligt att kunna skaffa sig arbetslivserfarenhet som arbetsgivare kräver för att informanterna kunna få ett arbete. Det innebär att arbetsgivaren eller arbetsförmedlaren bygger en hög mur mellan sig och mina informanter. Informanterna är medvetna att det ställs höga krav för att få ett arbete men trots det tänker informanterna på olika lösningar för att kunna få ett arbete. Att informanten visar sin förmåga att sköta arbetet

⁶⁸ Broomé P. m.fl. (1996) s. 91 f.

⁶⁹ Johansson A. och Nyström J. (2002) s. 10 <http://epubl.ltu.se/1404-5508/2002/236/LTU-SHU-EX-02236-SE.pdf> datum 2010 03 11

är ett plus som kan leda till inkludering på arbetsmarknaden. Det vill säga att informanterna tänker söka jobb via kontakter, vilket de tror är ett säkrare sätt att få ett jobb på. Kompetensen hos en arbetssökande är viktig för att kunna visa sin förmåga för arbetsgivaren. Informanterna visar hur arbetsmarknaden står till idag. Därför känner de sig mogna att visa sina höga kompetenser, men arbetsgivare som dominerar över situationen anser sig ha rätt att välja individ. Det handlar om konkurrens som gör att arbetsgivare kräver höga kompetenser idag för att kunna ha en stor möjlighet att välja sina anställda.⁷⁰ Informanterna känner inte att höga krav beror på lågkonjunkturen bara utan det handlar om deras bakgrund. Den känslan som informanterna har med sig innebär att deras utbildning inte värt mycket så länge de känner sig som främlingar i ett samhälle där samhället inte accepterar dem. Informanterna pekar på att de är talanger genom att de kan olika språk och lätt kan umgås med andra från andra kulturer. Broomé menar att arbetsgivare har förutfattade meningar att informanterna har svårt att bevisa sin skicklighet att kunna utföra det arbete som arbetsgivaren kräver. Detta kan ses som en slags diskriminering.⁷¹ Det betyder att arbetsgivare bedömer de sökande olika på grund av olika bakgrunden. Ali är uppgiven inför situationen. Han menar att många arbetsgivare slänger bort alla dokumenten utan att han/hon hinner titta på dem. Det är precis vad Ali säger: *Man sållas bort när man säger Ali man kastar mina papper på papperskorgen.*

Hur ska informanterna kunna påvisa sina kompetenser om andra har fördomar eller försöker att hitta på något som inte har med verkligheten att göra. Det betyder att arbetsgivare inte vågar acceptera informanterna som likvärdiga med motsvarande svenska arbetssökanden. Upplevelsen att bli exkluderad från arbetsmarknaden påverkar informanterna på ett negativt sätt, till exempel informanterna känner på diskrimineringen. Det handlar inte om informantens kompetens som han/hon har utan det handlar om etniska bakgrunder som påverkar informanten genom diskriminering. På grund av det ställs högre krav från arbetsmarknaden för att exkludera invandrarakademiker.

8.4 Upplevelse av diskriminering

Informanters upplevelse när det gäller arbetssökning på arbetsförmedlingen pekar på att arbetsförmedlingen inte arbetar för att hjälpa informanterna att hitta jobb. Vilket innebär att arbetssökande kommer att förlora jobbchanser bara för att arbetsförmedlare inte kan erbjuda dem arbete. Diskrimineringen ser tydlig ut när informanterna berättar hur de behandlades hos

⁷⁰ Broomé P. m.fl. (1996) s. 92

⁷¹ Ibid. s. 94

arbetsförmedlingen. Informanterna har gemensamma känslor vad gäller arbetsförmedlingens erbjudande. Enligt Olsson (2000) finns det ojämlikhet bland olika grupper hos arbetsförmedlingen genom att de väljer den som är lämplig att få ett jobb. Det kan innebära att en osynlig diskriminering på arbetsförmedlingen vad gäller anställning.⁷² Vidare menar Olsson att informanterna kommer att uppleva en kaotisk situation i det mångkulturella samhället. Trots att informanterna har vuxit upp i samhället kvarstår problemet att de aldrig kommer att tillhöra det samhälle de bor i. Olsson tar som exempel hur svarta i USA behandlades av de vita där de svarta blev exkluderade på sina rättigheter i samhället. Ian Chambers i Olssons bok säger att problemen växer i Europa vilket blir till ett mönster som dyker upp i samhället och det blir svårt att kunna hitta en riktig lösning på problemet. Så argumenterar han: *Nu har det blivit klart för Europas såväl svarta som vita negrer att rasism och ras/etnisk diskriminering är varken en tillfällighet eller en personlig erfarenhet; detta är ett strukturellt problem.*⁷³ Utifrån vad Olsson säger är det informanterna som upplever främlingskap och diskriminering och att problemet sprider överallt i världen. Men det beror hur samhället kommer att hantera dessa problem som diskriminering och rasism för att alla grupper i samhället ska kunna få samma rättigheter. Diskrimineringen som Ali upplever hos arbetsförmedlingen gör att informanten känner sig kränkt över situationen. Arbetsförmedlingens ledning behandlar inte Ali på ett rättvist sätt vilket gör att han inte längre litar på organisationens system. Ali säger: *Det finns värre rasism på arbetsförmedlingen och jag känt på diskrimineringen.* Informanterna verkar vara missnöjda med arbetsförmedlingens sätt att sköta arbetet genom att individen själv ska söka jobb. På det viset minskar energinivån hos informanterna och det bidrar till att de inte kommer att knacka på arbetsförmedlingens dörr. Enligt Olsson (2000) har arbetsförmedlare lätt att identifiera arbetssökande invandrare utifrån deras bakgrund. Vilket kan leda till att det blir en segregering hos arbetsförmedlare när han/hon försöker att kategorisera invandrarakademiker på grund av att han/hon är *en arab* eller *en afrikan*⁷⁴. Det innebär att somliga arbetsförmedlare sorterar bort individer utifrån etniska bakgrunder som kan orsaka oro hos mina informanter där de ser det som omöjligt att kunna få ett jobb.

⁷² Olsson E. (2000) s. 48 & 49

⁷³ Ibid. s. 67

⁷⁴ Ibid. s. 179

8.5 Upplevelser av fördomar

Jag lägger märke till att informanterna upplever anställningsintervju som är en process som ger individen chans att inkluderas/exkluderas på arbetsmarknaden. Informanterna verkar väl förberedda att svara på frågorna som ställs för dem från arbetsgivarens sida, men deras respons blev negativ. Den negativa upplevelsen påverkar informanterna negativt och de kommer att hata att gå på en anställningsintervju på grund av sina erfarenheter av diskriminering och fördomar. Arbetsgivare försökte att ställa personliga frågor som inte har med informantens utbildning att göra. Utifrån informanternas upplevelser om arbetsgivare verkligen har en grym bild av invandrare, alltså fördomar som styr under anställningsintervjun. Frågorna som ställs av arbetsgivare kan ge en obehaglig känsla hos informanten att individen inte blir accepterad till det arbetet individen söker. Broomé menar då att det finns en fördom hos arbetsgivare för att han/hon inte vill anställa invandrarakademiker. Arbetsgivare koncentrerar sig på namn för att namnet kan avslöja individens identitet.⁷⁵ Informanterna känner på att de blir diskrimineras och behandlas utifrån sin etnicitet. Enligt Olsson (2000) är det arbetsgivare som är huvudpersonen på arbetsmarknaden och som utför sorteringen av personer med etniska bakgrunder. Invandrarakademiker som är nyexaminerade får mindre chans att inkludera på arbetsmarknaden än en svenskfödd individ.⁷⁶ Fördomar som arbetsgivare har om invandrare kan ge en upplevelse hos invandrarakademiker att det inte är värt att söka jobb längre på svensk arbetsmarknad, med andra ord tappar individen sitt intresse att söka jobb eller gå på en anställningsintervju igen. Eftersom arbetsgivare kan bestämma huruvida informanten ska komma att inkluderas eller exkluderas på arbetsmarknaden kan arbetsgivare hävda sitt ansvar för företagets bästa. Om däremot informanten får möjlighet att visa sin höga kompetens skulle det kunna innebära att arbetsgivare ändrar sig och ser möjligheter utifrån ett positivt perspektiv.

Invandrarakademiker vågar ibland inte förmedla vad han/hon har för kompetens för att öka chansen att inkluderas på svensk arbetsmarknad. Arbetsgivare som informanterna bemött har också lite svårt att kunna acceptera individer som ligger vid kanten av samhället, alltså en exkluderad grupp. Arbetsgivare tar inte hänsyn till vad lagen om diskriminering säger, vilket gör att arbetsgivare behandlar unga vuxna invandrarakademiker som en motsägelse mot vad lagen säger: *Denna lag har till ändamål att i fråga om arbete, anställningsvillkor och andra*

⁷⁵ Broomé P. m.fl. (1996) s. 95

⁷⁶ Olsson E. (2000) s. 45

*arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet främja lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.*⁷⁷ Det innebär att arbetsgivaren försöker att blunda inför lagen om vad anställningsvillkoren säger. Tanken är att lagen ska kunna ses som ett paraply som ska skydda informanterna från arbetsgivarens fördomar. Till exempel Mohamed menar att han inte trivs på anställningsintervjun eftersom han behandlas utifrån sin bakgrund. Han känner sig inte lika mycket värd som alla andra arbetssökande. Mohamed är förvånad att arbetsgivare som är en akademisk ställer bakgrundsfrågor. Han säger: *Det gick bra men man kände att man har fördomar om mig, jag kände inte att jag blev omhändertagen som alla andra.* Detta gör att invandrarakademiker kommer att känna sig illa till mods bland alla andra som befinner sig på samma plats. Arbetsgivare visar inte sitt intresse gentemot invandrarakademiker. Vitsen med lagen är att de svaga grupperna ska kunna erhålla skydd via lagen. Informanten måste i och för sig acceptera tanken om att bli tillfrågade om personliga egenskaper men arbetsgivaren bör självklart även fråga om informantens utbildning.

8.5 Olika strategier av arbetslöshetsupplevelse

Isolerat från sociala nätverket

Sociala nätverk är av stor betydelse för informanter ska kunna umgås med andra individer efter jobbet och under arbetesgång, alltså på raster. Med andra ord utvidgas det sociala nätverket hos informanter när han/hon jobbar eller går i skolan och där träffar sina kompisar och har en ömsesidig relation. Barry i Byrnes bok (2005) menar då att invandrarakademiker som befinner sig utanför arbetsmarknaden kan de bli socialt exkluderade. Vidare menar han att invandrare upplever en exkludering i samhället eller att han/hon inte kan umgås socialt med andra i samhället på grund av sin arbetslöshet. Invandrarakademiker vill delta i samhällsaktiviteter för att kunna få möjlighet att bygga sociala relationer med andra och på det viset blir det lättare att bli inkluderad på arbetsmarknaden.⁷⁸ *An individual is socially excluded if (a) he or she is geographically resident in a society but (b) for reasons beyond his or her control, he or she cannot participate in the normal activities of citizens in the society, and (c) he or she would like to participate.*⁷⁹ Inkludering, antingen på arbetsmarknaden eller i samhället, är det viktigaste målet som informanterna försöker att uppnå, men på grund av

⁷⁷ Lag (2003:308). <https://lagen.nu/1999:130> datum 2010 02 26

⁷⁸ Byrne D. (2005) s. 52

⁷⁹ Ibid. s. 62

andra som sållar bort dem från både arbetsmarknad och samhälle gör att informanterna blir exkluderade mot sin vilja. Nadia menar att det är jättejobbigt att vara arbetslös och hon tappar sin koncentrationsförmåga ibland. Nadias drömmar om ett bra jobb går vilse i den skrämmande världen. Hon säger: *Jag känner ofta på depression. Jag ser ingenting positivt.*

Upplevelsen av exkluderingen från sociala relationer med andra kan informanten känna att livet är hopplöst och tomt. Informanten upplever en tråkig situation, det vill säga att arbetslöshet gör att de mår psykiskt dåligt och blir lätt deprimerade. Att vara arbetslös är frustrerande och kan skapa psykisk ohälsa. Arbetslöshet hos informanten betyder ett mörkt rum där det blir svårt att leva ett normalt liv.

Nätverksbygge via Internet

Fyra av informanterna bygger sina sociala relationer mest via nätet vilket innebär ett sätt att kommunicera med andra människor över hela världen och till och med sina nära och kära i hemlandet. Tanken är att öppna en kanal med omvärlden för att försöka glömma smärtan som informanterna upplever. Det är en kommunikation mellan informanterna och andra att lära och dela upplevelsen av gemensamma erfarenheter med varandra. Olsson (2000) menar då att etniska grupper försöker hålla sig bredvid varandra för att de känner sig hotade från sin omgivning. Att kommunicera via nätet för att skapa sociala kontakter med andra är också ett sätt att fly från den svåra upplevelsen som informanterna utsätts för. Informanterna konstruerar sina kontakter med andra som tillhör samma etniska grupper för att underlätta upplevelsen av den exkluderingen från arbetsmarknaden.⁸⁰ Barth i Olssons bok (2000) definierar uppfattningen om etnicitet med följande ord: *folk går sammen om å skape en tilsynelatende diskontinuitet ved å understreke noen få, klart kontrasterende symboler og tegn, heller en å identifisere seg med hele det skiftende registret av kulturvariasjoner i befolkningen.*⁸¹ Etniska grupper kan försvara varandra genom att bilda en gemensam grupptillhörighet eller nätverk som förstärker deras närvaro och berättigande i samhället.

Bourdieu menar att informanterna utövar en vana att kunna använda sig av olika tillgångar och praktiska erfarenheter via nätet. Det betyder att habitus blir en upplevelse hos informanterna där de lätt kan kommunicera med andra. Med andra ord, habitus leder till hur informanterna kan sköta sitt sociala nätverk. Bourdieu menar att nätverket blir ett fält som kan

⁸⁰ Olsson E. (2000) s. 80

⁸¹ Ibid. s. 12

vara av intresse och hjälp för informanterna. Informanternas mål blir att försöka uppleva ett socialt nätverk med andra som de saknar i verkligheten. Medlet kan vara att informanterna bygger en grupp som har gemensamma intressen. Vidare menar Bourdieu att informanternas dispositioner visar att de redan har valt det fältet som de befinner sig i, genom att delta i nätverksaktiviteterna.⁸² Det innebär här att informanterna kommer att energiskt arbeta för att kunna bygga en kanal med andra som upplever isolering och känner sig drabbade av utanförskapet. Maha brukar använda sig av olika nätverk, till exempel *facebook* för att känna gemenskap med sina nära och kära. Maha gör ett försök för att göra något åt de upplevelser som arbetslösheten medför. Hon säger: *Bloggandet är ju också lite mer personligt. Så det har jag uppskattat*. Upplevelsen att kunna kontakta andra i omvärlden genom *facebook* eller andra webbsajter kan vara en lärodom genom att dela med sig till andra med tips och råd.

Flytta utomlands

Att flytta utomlands är ett sätt att skaffa ett jobb och ett socialt nätverk samt se ett ljus på vägen mot arbetslivet. Det är ett steg som kan förbättra informanternas livsstandard och det märks att de på allvar tänker flytta. Det känns bättre både inom arbetet och det sociala livet än att stanna hemma i Sverige i väntan på ett drömjobb. McDonald's i Byrnes bok (2005) anser att informanterna som har kandidatexamen innebär en lättare väg för dem att anpassa sig på den nya arbetsmarknaden jämfört med andra unga vuxna som inte har samma behörighet, och informanterna strävar att jobba för att få en rimlig lön för att försörja sig på. *There was one, inescapable conclusion which cut across all these studies. Both young and adults wanted work. They would fail with flying colours the test Murray sets to prove the underclass's existence; offer them jobs at a generous wage for unskilled labour and see what happens ... They were extraordinarily dogged and enterprising in their search for work amidst the economic wreckage of their local labour market. They remained attached to remarkably durable, mainstream attitudes which valued work as a key source of self-respect, as the principle definer of personal identity, as a social (and in many cases moral) duty, as the foundation upon which to build sustainable family lives and respectable future.*⁸³ Det innebär att informanterna är viliga att betala priset genom att inkluderas på arbetsmarknaden vilket är att få lägre löner än det som motsvarar deras kompetens och genom att inkluderas inom ett annat område på arbetsmarknaden. Däremot har informanterna lättare än en svenskfödd att åka utomlands för att söka ett jobb med tanke på att de har större vana att flytta mellan länder.

⁸² Bourdieu P. (1999) s. 15 ff.

⁸³ Byrne D. (2005) s. 105 f.

Informanterna är väldigt positiva vad gäller att söka jobb utomlands för att där skulle de inte märka av diskriminering eller fördomar på samma sätt. Därtill blir de uppskattade för den kompetens de bär med sig i det nya landet. Till exempel Nadia har studerat internationell ekonomi och politik och hon är väldigt positiv till att jobba utomlands. Däremot tycker hon att det är lönsamt att jobba hemma i Sverige på grund av landets system. Nadia säger: *Jag har pluggat internationell ekonomi och politik och det är väldigt internationell utbildning.* Informanterna är medvetna om att de kommer att erhålla en ny upplevelse, alltså en ny kultur och ett nytt språk, vilket innebär ett extra krav som informanterna måste uppfylla för att kunna få arbete utomlands. Det betyder att informanten känner sig trygg att hon har en internationell utbildning vilket kommer att underlätta hennes ankomst i ett annat land.

8.7 Ett steg för arbete

Utbildningen är en viktig resurs för att informanterna blir mer självsäkra när de söker efter ett jobb. Broomé (1996) anser att informanternas utbildning hjälper dem att söka efter jobb, för att utbildningen legitimerar informanterna gentemot de krav arbetsgivaren ställer. Utbildningen pekar på informanternas kompetens hos arbetsgivaren. Informanternas identitet är viktigt för att kunna accepteras hos arbetsgivaren. Signalteorin visar att informanterna har en utbildning som kan visa arbetsgivaren sin mogenhet vad gäller deras utbildning. Arbetsgivaren bedömer informanterna utifrån sin kapacitetsförmåga och om utbildningen uppfyller kraven för att ge informanten den specifika tjänsten.⁸⁴ Det betyder att arbetsgivare bör anställa informanterna oavsett bakgrund för att det som är viktigast här är utbildningen som informanten har med sig in i arbetsmarknaden. Till exempel Ali menar att han har god kunskap som hjälper honom att ta vilket jobb som helst men han tycker att han blir exkluderad på grund av sin etniska tillhörighet. Ali säger: *Det är special namn som ofta man blir exkluderad.* Mina informanter upplever detsamma vad gäller vilka strategier de måste ha för att skaffa sig ett arbete och det beror på att mina informanter är medvetna om hur personen ska gå till väga för att söka jobb. Informanterna söker jobb på alla möjliga sätt. Mogenhet och benägenhet hos informanterna gör att de tänker bygga ett fullt arbetsliv. Den energin som informanterna har kan innebära att satsa på ett arbete där de kan bygga sin karriär

⁸⁴ Broomé P. m.fl. (1996) s. 90 f.

8.8 Upplevelsen av gemensamma känslor

Etnicitet

Etnicitet innebär att bygga ett socialt nätverk med en annan som befinner i samma problem och tillhör samma etniska grupp, alltså med andra invandrare. Informanterna känner sig trygga och han/hon har möjlighet att dela arbetslöshetsproblem med en annan individ som befinner sig i samma situation. Olsson (2000) menar att individer bygger en mur mellan *vi* och *dem*. Informanterna stärker sin identitet när de bygger sin etniska grupp tillsammans. Tillhörighet och gemenskap som underlättar arbetslöshetsproblem. På det viset bygger informanterna ett utrymme mellan dem och andra. Vidare menar Olsson att informanterna kan dra gränsdragningen vad gäller sociala relationer, alltså informanterna håller sig tillsammans för att känna sig på självständiga identiteter, alltså informanterna håller sig tillsammans för att känna sig som självständiga individer med egen identitet.⁸⁵ Känslan att vara tillsammans som en grupp kommer att innebära en möjlig väg ut ur depression och istället skapa förutsättningar att stötta varandra och på så sätt öka självförtroende och självkänsla hos informanterna.

Bourdieu (1996) menar att det sociala rummet fördelas utifrån de ekonomiska och kulturella kapitalen. De finns tre olika typer. Den första typen är att informanten redan befinner sig i ett av kapitalen, till exempel det ekonomiska, den andra typen är att informanten är tvungen att följa det ekonomiska och kulturella kapitalet för att kunna försörja sig och den tredje typen är att det beror på hur utvecklingen går i det kapitalet under tid, det vill säga att utvecklingen inte sker i kapitalet där informanten står utanför arbetsmarknaden, men med stöd av varandra kan det ske en bra utveckling genom att tänka på ett positivt sätt. Det ger möjligheter för informanternas utveckling. Det handlar om en struktur som informanterna kan följa i det sociala rummet. Utifrån de nämnda typerna måste informanterna ses som en homogen grupp för att hans/hennes utveckling ska kunna gå vidare, med andra ord ska informanterna inte ses utifrån enbart sin levnadsstil utan han/hon måste ses utifrån de kulturella aktiviteter, konsumtion och politiska åsikter de har.⁸⁶ Etnicitet kan vara ett stöd för gruppen. Individen har inte stor chans att inkluderas på arbetsmarknaden just för att individen tillhör en viss etnisk grupp. Hoppet kan vara en idé eller ett stöd som kan binda dem samman till en etnisk grupp. Det är precis vad lagen om diskrimineringen andra stycket säger: *2 st. Med etnisk*

⁸⁵ Olsson E. (2000) s. 180

⁸⁶ Bourdieu P. (1999) s. 26

*tillhörighet avses att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg.*⁸⁷ Det kan förstärka tillhörigheten i en grupp där de kollektivt kan uppleva gemenskap. Maher menar att han trivs med att dela sin arbetslöshetsupplevelse med andra invandrare. Maher säger: *Vi "invandrare" som är arbetslösa förstår varandra för att vi utsätts på samma situation.* Den ömsesidiga upplevelsen mellan invandrarakademikerna stärker deras självförtroende. Stödet mellan arbetslösa unga vuxna akademiker med invandrarbakgrund kan påverka informanterna i stort.

Sammanfattningsvis upplevelser av *etnicitet* påverkar invandrarakademiker i samhället och på arbetsmarknaden och det är ett sätt att bli exkluderad från svensk arbetsmarknaden. Invandrarakademikerna bryter alla kontakter med andra på grund av att upplevelsen av arbetslöshet gör att han/hon inte tillhör den platsen där individen befinner sig. Den etniska bakgrunden påverkar invandrarakademiker både psykiskt och fysiskt. Psykiskt innebär att en individ inte mår bra på grund av sin situation, alltså arbetslöshet, och fysiskt kan innebära att en individ undviker att möta människor på offentliga platser. *Den sociala aspekten* kan vara en förändring i individens liv när han/hon blir exkluderad/inkluderad från arbetsmarknaden. Arbetsmarknaden blir en utgångspunkt för unga vuxna invandrarakademiker att kunna inkluderas i arbetslivet och samhället. Individen som inte får hjälp för att kunna inkluderas på arbetsmarknaden ger en dålig känsla och depression hos mina informanter. *Sociala nätverk* kan ge ett hopp till invandrarakademiker att inkludera på arbetsmarknaden och bygga ett socialt nät på sin arbetsplats, men de blir exkluderade från denna biten. Sociala nätet kan vara möjligt att bygga med sina gamla kompisar som befinner sig i samma situation. Analysens förståelse är en ständig process för helheten av arbetslöshetsproblem hos unga vuxna invandrarakademiker

⁸⁷ Lag (2003:308) <https://lagen.nu/1999:130> datum 2010 02 26

9. Avslutad reflektion

Upplevelse av arbetslöshet hos unga vuxna akademiker är ett samhällsproblem. Jag vill påstå att invandrarakademikers upplevelse av arbetslöshet kan bero på samhällets höga krav som ställs för denna grupp. På det viset kan invandrarakademiker känna diskriminering och exkludering på arbetsmarknaden. Felet ligger då inte hos informanterna utan på samhället som sätter upp en osynlig mur för invandrarakademiker. I det här fallet anser jag att exkludera av exempelvis uppsatsens informanter från arbetsmarknaden och samhället kan innebära att individen hamnar i ett fält som blir svårt att komma från. Däremot har samhället ett tufft arbete framför sig i att försöka få alla arbetslösa invandrarakademiker att inkluderas på den svenska arbetsmarknaden. Arbetsmarknadssystemet bör kort sagt göras om för att alla ska kunna ha möjlighet till arbete och utveckling. Arbetsmarknaden exkluderar invandrarakademiker med tanke på att de har språksvårigheter som blir en anledning eller en ursäkt till exkludering. Men det jag tydligt ser hos mina informanternas upplevelse av arbetslöshet är att det finns fördomar som pekar på att arbetsmarknaden exkluderar invandrarakademiker. Det innebär att det inte i första hand handlar om språksvårigheter eftersom informanterna är välutbildade i det svenska systemet från början. Om arbetsmarknaden tycker att invandrarakademiker har språksvårigheter så borde arbetsmarknaden skylla på det svenska systemet och inte på invandrarakademikerna.

Informanterna strävar efter att nå en hög akademisk nivå för att inkluderas på arbetsmarknaden men arbetsmarknaden sätter upp en hög mur som gör att de i vilket fall blir exkluderade. Med andra ord, informanterna försöker att göra sitt bästa vad gäller att hitta jobb, till exempel söker utbildning, söker jobb utifrån sin kompetens, söker efter jobb på hemsidor som erbjuder jobb, men deras strävan lyckas inte, mycket på grund av arbetsmarknadens höga krav för *invandrare*. Vilket innebär att informanterna känner att deras utbildning är meningslös. Deras ekonomiska och kulturella kapital begränsas på grund av att deras upplevelser blir jobbiga. Frustrationen hos informanterna uppstår så länge de är arbetslösa. En invandrarakademiker kan klara en lång tids arbetsbelastning lika bra som en svenskfödd. Arbetsgivare kan också lära känna andra kulturer vilket också underlättar för honom/henne att träffa andra invandrare. Jag menar att genom att anställa invandrarakademiker kan företagets kvalitet höjas. Diskrimineringen kommer att försvinna när invandrarakademiker inkluderas på arbetsmarknaden, och arbetsgivare ser att informanterna är minst lika duktiga på sitt område som en svenskfödd. Arbetsgivare har rätt

att lära känna sina informanter men att fördjupa sig i informanternas privatliv betyder att arbetsgivaren går över gränsen.

Jag kommer fram till att all tidigare forskning visar att invandrarakademikerna utsätts för diskrimineringen på arbetsmarknaden. Att namnet eller utseendet kan betyda mycket hos arbetsgivare påverkar negativt för invandrarakademikerna. Dessa nämnda faktorer som finns i tidigare forskningar syns tydligt hos mina informanter för att de upplever diskrimineringen på grund av de etniska bakgrunderna. Jag tar upp den tidigare forskningen i min studie för att koppla det till min uppsats som berör samma tema, alltså arbetslösheten. Det betyder att den tidigare forskningen bär på en styrka som därmed förstärker min studie. Anledningen till att det uppkommer samma upplevelse i olika delar av tidigare forskningen är att jag vill påvisa hur olika nivåer av invandrarakademiker upplever arbetslösheten.

Jag tror att informanternas erfarenhet av arbetslöshet gör att de blir trötta och nedstämda över arbetslöshetssituationen för att de på alla möjliga sätt försöker visa sin benägenhet att utveckla sig och integreras på arbetsmarknaden. Jag märker ingen skillnad vad gäller könen, för att båda könen drabbas av arbetslösheten. Informanterna bestod av tre män och två kvinnor från Asien. Informanterna försöker ta vilka jobb som helst för att kunna bli inkluderade på arbetsmarknaden.

Enligt min mening kan man inte bygga sociala relationer via nätet, för individen kommer då att bli isolerad från sin familj och sina vänner samt kan drabbas av psykiska störningar. Att bli beroende av nätet för att öka sociala relationer är ett sätt att glömma sig själv först och främst och individen kommer att glömma vad han/hon utbildat sig för. Jag menar att individen behöver kommunicera med andra i världen men inte bli beroende av internet eller sajter.

Informanternas upplevelse av arbetslöshet har många önskningar att tänka på för att bygga sin framtid. Informanterna kan bygga sin egen karriär inom det de studerat genom att söka olika vägar som kan leda till inkludering på arbetsmarknaden, till exempel att flytta utomlands är ett sätt att kunna inkluderas på arbetsmarknaden.

Jag märker att etnicitet påverkar individen om han/hon inte tillhör den majoritetsgruppen. Där kan en minoritetsgrupp känna sig som en meningslös grupp i samhället. Det vill säga att behandla folk utifrån sin etnicitet är fel behandling. Denna grupp har samma rättigheter och skyldigheter i samhället som infödda svenskar har. Den unge som växt upp i landet och har gått i svenska skolor ska behandlas som alla andra. Lagen om diskriminering måste lyftas fram för

att alla ungdomar oavsett sina etniska bakgrunder ska kunna inkluderas på arbetsmarknaden. Däremot informanternas upplevelse av arbetslöshet känner sig starka när de bygger upp sitt sociala nätverk med andra som upplever samma situation och har samma etniska bakgrund.

Det finns en informant som tycker att det är svårt att tala om sin arbetslöshets upplevelse. Det innebär här att arbetslösa invandrare blir påverkade av situationen och vill inte bli utpekade som arbetslösa av någon anledning. Därför blir en sådan individ isolerad och upplever en depression. Depressionen kan utvecklas med tiden vilket förvärrar situationen.

Jag tycker inte att namnbyte är en lösning på problemet. Informanten kommer då att förlora sin identitet och sin bakgrund vilket han/hon har rätt att behålla. Det är viktigt att acceptera informanten utifrån kompetens och erfarenhet. Om informanten tänker flytta någon annanstans i världen vilket kan löna sig om han/hon får ett jobb inom det utbildade området som kan förbättra karriär och erfarenhet.

Lågkonjunkturen kan också spela stor roll i exkludering/inkludering på arbetsmarknaden. Det innebär att arbetsgivare kan välja sina anställda och som arbetsgivare ges det tillfälle att ställa höga krav där de kan välja bort invandrarakademiker utan att för den skull bli indragen i en diskrimineringsrättstvist.

En kvalitativ metod hjälper mig att förstå mina informanter, med andra ord när jag befinner mig i fältet upptäcker jag mycket som kan påverka mina informanter. Jag använder mig av hermeneutik förståelse. Den är grunden för studien. Hermeneutikern är ett verktyg för förståelse. Den hjälper också att se hur informanterna upplever arbetslösheten. Det vill säga att få kunskap och upplevelse hos mina informanter. Att mäta data betyder att jag måste hålla mig vid en grupp och en viss nivå. Att begränsa det man vill fokusera på det är också viktigt.

Slutligen vill jag säga att syftet med denna undersökning har gett mig förståelse av informanternas upplevelser när det gäller exkluderingen/inkluderingen på arbetsmarknaden. Förståelsen kring arbetslösheten bland unga vuxna invandrarakademiker blir påtaglig när jag har arbetat med studien.

Vidare studier

Studien tar upp tankar kring arbetslöshet hos invandrarakademiker. Tankarna som väcks under studiens gång är hur arbetsgivare och arbetsförmedling jobbar ihop för att kunna antingen exkludera eller inkludera invandrarakademiker från arbetsmarknaden. Vad betyder det för arbetsgivare vad invandrarakademikern har för bakgrund? Ska bakgrunden eller

namnet sätta en gräns vad gäller utveckling i arbetslivet? De här frågorna skulle kunna vara intressanta att forska vidare på när det gäller invandrarakademikers arbetslöshet på den svenska arbetsmarknaden och i samhället. Frågor som också skulle vara intressant att besvara är hur fördomar hos arbetsgivare skulle kunna försvinna. Hur blev arbetsgivaren bemött av individen från en annan kultur? Det skulle vara ännu mer intressant att se hur samarbetet mellan olika organisationer i samhället vid rekrytering går till, hos arbetsförmedlingen och arbetsgivaren. Bör de ändra på något i det samarbete de har med varandra? Om de skulle ändra på något – vad är det som skulle ändras? Kommer de förändringarna att vara till nytta för invandrarakademikerna?

10. Källförteckning

- Alvesson M. & sköldberg K.(2008) *Tolkning och reflektion* Lunds universitet, Lund
- Becker H. S. (2008) *Tricks of the trade* the University of Chicago Press Liber Malmö
- Bourdieu P. (1999) *Praktiskt förnuft* Bidrag till handledningsteori. Daidalos AB Göteborg
- Broomé P. m.fl.(1996) *varför sitter "brassen" på bänken* Stockholm
- Brune, Y. (1993) *Invandrare i svenskt arbetslivet* en rapport till statens invandrarverk
- Byrne D. (2005) *social exclusion* Open University Press England
- Denscombe M. (2000) *Forsknings handboken* kurslitteratur Lunds universitet, Lund
- Denscombe M.(2009) *Forsknings handboken* kurslitterat Lunds universitet, Lund
- Ekberg J. m.fl. (1995) *Invandrare på arbetsmarknaden* Stockholm
- Furåker B. (2010) *Arbetslivet i Ted Goldberg* (red.) *Samhällsproblem* Studentlitteratur Lund.
- Gullberg A. m.fl. (1999) *I vuxen livet vänterum* Smedjebacken
- Kvale S. & Brinkmann S.(2009) *Den Kvalitativa forskningsintervjun*, andra upplaga Lunds universitet, Lund
- Olsson E. (2000) *Etnicitetens Gränser och Mångfald* Stockholm
- Rantakeisu U. (2002) *Arbetslöshetens olika ansikten* avhandling, Göteborgs universitet, Göteborg
- SOU (2005:56) *Det blågula Glashuset* Strukturell diskriminering i Sverige

10.1 Elektroniska källor

Arai, M. m.fl. (2006) *måste alla heta som Svensson?* En empirisk studie av namnbyte och inkomster. Landsorganisation i Sverige. Stockholm

<http://people.su.se/~ma/namepaperswedish.pdf> datum 2010 02 03

Arai M. m. fl. (2008:2) *Between Meritocracy and Ethnic Discrimination: the Gender Difference* The Stockholm University Linnaeus center for integration studies (SULCIS)

ISSN 1654-1189 http://www.su.se/content/1/c6/01/18/05/SULCIS_2008_2.pdf datum 2010 03 17

Diskrimineringslagen (2003:308) <https://lagen.nu/1999:130> datum 2010 02 26

Farbod R. (2006) *Arbetslöshet är inget invandrareproblem* http://www.svensktnaringsliv.se/kommentaren/arbetslosheten-ar-inget-invandrarproblem_7013.html datum 2010 03 07.

Johansson A. och Nyström J. (2002: 236) *finansanalytikens syn på redovisning av humankapital* Luleås Universitet. <http://epubl.ltu.se/1404-5508/2002/236/LTU-SHU-EX-02236-SE.pdf> datum 2010 03 11

Malmberg J. (2006) *Brain drain Sanningen om hur de bäst utbildade invandrarna flyr Sverige* Magasinet http://www.va.se/magasinet/2006/45/brain_drain/ 2010 01 23.

Wennström O. (2009) *En rapport unga akademikers arbetslösa och etableringsproblem*, http://www.saco.se/upload/Dokumentarkiv/Skrifter/2009_Unga_akademikers%20arbetsloshet.pdf datum 2010 04 15

Ågren C. & Ekström A. SACO januari (2010) *Arbetsmarknad och integration* svenskt näringsliv http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00020/Arbetsmarknad_och_in_20876a.pdf datum 2010 04 15 och 2010 05 22

11. Bilaga 1 Intervjuguide

Bakgrund

1. Vad heter du?
- 2 Hur gammal är du?
3. Varifrån kommer du från början?
4. Vad har du för utbildningen?
5. Har du erfarenhet om arbetsmarknaden?

Arbetsmarknaden

6. Hur gör du när du söker jobb (strategi)
7. Vilken betydelse du har för bakgrund för dina möjligheter på arbetsmarknaden?
8. Vilka krav ställs på arbetsmarknaden idag?
9. Har du försökt att leta efter jobb efter du blev färdig med din utbildning?
10. Är du inskriven på arbetsförmedlingen?
11. Har du fått hjälp från arbetsförmedlingen?
12. Har du varit någon gång på anställningsintervju? Hur upplevde du anställningsintervju?
13. Kan du tänka dig att flytta utomlands för att söka efter jobb?
14. Känner du att den krävs höga kompetenser på arbetsmarknaden från arbetsgivares sida?
15. Om arbetsförmedlingen erbjuder dig ett arbete men det har inte relation med var har du utbildat dig, tycker du att du tackar ja till det?
16. Vilka åtgärder kan du tänka dig att göra för att inkludera på svensk arbetsmarknad?

Sociala nätverk

17. Hur ser du dina sociala nätverk idag? (privat, myndighet)
18. Hur känner du när du är arbetslös?
19. Känner du att det sociala nätverket blir det också svårt att uppnå eller det blir lätt tillgänglig när du är arbetslös?
20. Bygger du sociala relationer med andra invandrare som har samma situation som du utsätter för alltså arbetslösheten?
21. Vad har förändringen som skett under den tiden du är arbetslös?